N°. 51. Donderdag 16 December 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 24 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West". Een instelling van Algemeen nut.

—o—

Aldus door de Regeering aangemerkt en, als zoodanig, steun verleend, behartigende een nationaal belang van de hoogste orde, valt het te betreuren, dat nog zoo vele duizenden Nederlanders, die zich overigens beschouwd wenschen te zien als voorstanders van de algemeene zaak — en van wie dus anders mocht worden verwacht — zich afzijdig houden en niet tot deze Vereeniging, in den een of anderen vorm, toetreden.

Ook uit hoofde hunner rechtstreeksche of zijdelingsche relaties met de koloniën, die zij allen hebben, behoorden toch de namen der hier bedoelden in de registers van Oost en West voor te komen. Vooralsnog zou men ze te vergeefs zoeken.

ZENDT, na lezing, dit blad aan een Uwer kennissen die nog geen lid is van „Oost en West".

Wat kan daar de reden van zijn, onbekendheid met het doel en streven der twintigjarige Vereeniging, de kosten aan het lidmaatschap verbonden — noch de eene, noch de andere — welke dan?

Liever dan te trachten deze vraag te beantwoorden, wordt hun nog eens, in kort beeld, een overzicht gegeven van hetgeen de Vereeniging beoogt, hoe ze haar doel tracht te bereiken en hoe ze werkt:

De Vereeniging „Oost en West" beoogt het voortdurend versterken van den band tusschen Nederland

en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië, en het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder.

De Vereeniging tracht dit doel te bereiken door:

1. het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Oost- en West-Indische bezittingen en koloniën;

2. het steunen van alles wat dienen kan om de welvaart in Oost- en West-Indië te bevorderen, bij name de ontwikkeling van de nijverheid, daaronder in het bijzonder ook begrepen de inlandsche kunstnijverheid;

3. het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hun onderwijs uit de Indiën naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten, heeft en desverlangd het houden van toezicht over die kinderen;

4. het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen en zoo voorts, op verlangen van uit de Indiën komende personen;

6. het behulpzaam zijn van degenen, wier belangen de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van werkzaamheden;

7. het medewerken met andere vereenigingen, welke in dezelfde richting werken als de vereeniging Oost en West;

8. het aanwenden van andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

De vereeniging werkt door:

a. het uitgeven van het Koloniaal Weekblad, dat als Orgaan der Vereeniging wenscht te zijn een betrouwbaar raadsman, ook door zijn advertenties, voor allen die gaan naar of komen uit, dan wel hier te lande belang stellen in onze overzeesche bezittingen, Nederlanders als Indonesiërs. Het is ook een vertolker voor de in de Indiën heerschende gevoelens en verwachtingen, verband houdend met de evolutiën op maatschappelijk en economisch gebied, een overzicht gevend van de geschriften handelend over Indië, en van vreemde koloniën en verre landen. Verder inlichtingen verstrekkend over betrekkingen in 's lands en particulieren dienst. Het blad ligt ter lezing en raadpleging op de leestafels der Oost- en West-Indische mailbooten, der voornaamste sociëteiten, hotels, café's en leeszalen in Nederland, als in Oost- en West-Indië;

b. het uitgeven van een serie boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over, Staats- en Particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en vooruitzichten; (Zie pag. 15.)

c. een leeszaal in het Gebouw Heulstraat 17, geopend van 10 voorm. tot 4.30 n.m., waar ter raadpleging, lezing en inzage liggen de voornaamste Oost- en West-Indische week- en dagbladen en tijdschriften, periodieken en werkjes op koloniaal gebied;

d. een Commissie tot bevordering der Nederlandsch Oost-Indische Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvlijt. In „Boeatan", Heulstraat 19, vindt men een permanente tentoonstelling van Indische voortbrengselen op dat gebied. Geopend van 10 v.m. tot 6 uur n.m. Tel. Haag no. 4695;

e. een Studie-Commissie, de leiding hebbende in het „Centraal Comité voor opleiding van Indische jongelieden" en in verbinding staande met de van Gouvernementswege te Batavia ingestelde: „Voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische Jongelieden in Nederland". Alle mogelijke inlichtingen betreffenden steun aan studeerenden worden verstrekt door den Heer G. J. Oudemans, Chef van het Bureau: Toezicht voor Studeerenden, Ministerie van Koloniën en den gedelegeerde der commissie, den Heer J. G. Hietink, van der Heimstraat 76, te 's Hage, Tel. no. 1514;

f. een Commissie voor West-Indië, voor West-Indische aangelegenheden op maatschappelijk en economisch gebied;

g. een Propaganda-Commissie, ten doel hebbende: de belangstelling in de koloniën te bevorderen door het houden of steunen van Koloniale Tentoonstellingen, het medewerken aan Jaarbeurzen en toetreding tot het lidmaatschap „Oost en West" aan te moedigen:

h. een Fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen, die aan steun behoefte hebben en in of voor Indië werken;

i. een Tehuis voor Nederlandsch-Indische beambten, „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 2, te 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen, hulp en raad kunnen vinden. Directeur de Heer F. de Munnik, Tel. Scheveningen no. 248; (Een Tehuis voor Ind. Studenten wordt eerlang geopend.)

j. een Informatie-Bureau, ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederland of Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende o p e l k g e b i e d aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, Haag, Tel. no. 4519. Bureau-uren 10 tot 12 voorm. en 2.30 tot 4 nam.

De Vereeniging werkt samen met de „Centrale Nationale Commissie" en het „Centraal Comité voor Indische Lezingen en Leergangen" en is lid van het „Algemeen Nederlandsch Verbond" en van het „Koloniaal Onderwijs Congres".

Afdeelingen der Vereeniging zijn gevestigd te Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht.

In Nederlandsch-Indië.

(2e Semester 1920).

I. Entrée.

Na een afwezigheid van 6 jaar zette ik wederom voet aan wal te Tandjong Priok. Wat was er in dien betrekkelijk korten tijd veel veranderd, met reuzenschreden vooruitgegaan! Werkte elders helaas op zooveel, ook economisch, gebied de oorlogstijd vernietigend, in Indië heeft die tijd ontwikkelend, opbouwend, gewerkt.

't Was mij als een openbaring!

Hoe dikwerf ontmoet men in Nederland oud-gasten, die prat gaan op hun kennis van Indië, daar opgedaan tijdens een verblijf van 25, zelfs 50 jaar. Maar als men dien tijd doorbracht op een onderneming, of ondernemingen, suikerfabrieken, handelskantoren op de hoofdplaatsen, zelfs al zetelde men in een der zetels van St. Bureaucratius te Weltevreden, of Buitenzorg, dan leerde men Indië n i e t kennen. Men kreeg er een vagen indruk van, meer niet. En 't ergste is, dat men dien indruk bleef behouden; bleef staan op het standpunt van toen men Indië verliet, geen rekening hield met de daar geheerscht hebbende, en thans in volle kracht heerschende evolutie. Bij m'n vertrek kreeg ik verschillende vriendschappelijke raadgevingen, gegrond op verschillende ervaringen...... had ik er gevolg aan gegeven, hoe zou ik vastgeloopen zijn! Toch waren mijn raadgevers volkomen te goeder trouw, echter ze waren stil blijven staan, doof gebleven voor het teeken des tijds, blind voor de plaats gehad hebbende veranderingen. En zelfs aan het Departement van Koloniën stuit men op dergelijke adviseurs!

Gedurende mijn Indischen dienst van een kwart eeuw zwierf ik door den archipel van 't uiterste Westen naar 't uiterste Oosten, van Noord naar Zuid, ervoer in m'n portemonnaie, dat „pierre qui roule, n'amasse pas mousse", deed echter veel ervaringen op, zag veel, méér dan den buitenkant der dingen, die gewone reizigers, zelfs inspecteurs slechts zien, meende dus ook wat van Indië te weten, maar toch had nu ook de voeling, den juisten kijk op het leven verloren.

'k Zal thans trachten onzen lezers een schets van den huidigen toestand te geven, beginnende met de aankomst in Priok!

De haven is geheel veranderd. De vroegere hoofden zijn verdwenen en maakten plaats voor anderen, twee Westelijk en Oostelijk, de buitenhaven vormende. De Oostelijke komt uit bij de bekende badplaats Petit Trouville. De vroegere haven, nu 1ste binnenhaven, met haar kaden en loodsen, wordt geheel geoccupeerd door de Kon. Paketv. Mij. Oostelijk van die haven is de 2de binnenhaven, met nieuwe kaden en loodsen. Hier meren de andere stoomers, ook die der Rott. Lloyd en der Nederland, op vaste aanlegplaatsen. In de loodsen dier maatschappijen zijn luchtige wachtkamers met buffet, waar men rustig en onder een koelen dronk de aankomst der booten kan afwachten. Echter ook hier werkt de drang en het verlangen naar de aankomenden, de zucht om zoo spoedig mogelijk de geliefde of bekende gezichten te zien, zoodat lang vóór dat er gemeenschap met den wal is, de kade bedekt is met wuivende en roepende verwelkomenden. Gelukkig degene, die in Indië aankomt en een dergelijke begroeting te beurt valt. Sneu, pijnlijk zelfs, voor den man, die vol goeden moed en illusies besloot z'n beste krachten aan het hem tot nu toe onbekende en vreemde Indië te wijden en niemand vindt ter verwelkoming. Bevreemdend voor den globe-trotter, die Indië aandoet en ervaart, dat de phlegmatieke Hollander, zelfs in de tropische hitte, in de blakende zon op de kade, in extase kan komen! Weer Oostelijk van de 2de binnenhaven, de 3de van dezelfde capaciteit als de 1ste en de 2de, echter nog in aanbouw.

Over de kaden, langs de loodsen en pakhuizen, spoorbanen met en zonder loopende kranen. Ten W. van de terreinen der 1ste binnenhaven een kanaal en de Prauwenhaven voor 't vervoer te water, voornamelijk naar de Benedenstad, Batavia en Molenvliet. Het drijvend dok ligt ook in die buurt.

Bij aankomst der booten op de kade een heirleger van koelies der stoomvaartmaatschappijen, die der Holl. Lloyd in nette khakiepakken of uniformen, allen genummerd, gereed om de hutbagage over te brengen naar de douaneloodsen, tegenover de aanlegplaats. Nauw is de ontschepingstrap, aan een valreep doet men hier niet, goed bevestigd en open gesteld, of de koelies bestormen deze. De verlangende verwelkomers moeten maar wachten, staan zichzelf in den weg, tot ook deze stroom in den stoomer wordt opgenomen, er in verdwijnt en verspreidt. De zich dan afspelende tooneeltjes gaan we voorbij. Men heeft ruimschoots den tijd over en weer het belangrijkste te vragen en mede te deelen, vóór het zoover is, dat de bagage in de douaneloods gerangschikt staat en de visitatie, die zeer vluchtig en vlot, meest op goed vertrouwen, geschiedt, begint.

Aangezien het nieuwe station, meer in de nabijheid der haven, nog in aanbouw is, wordt het oude station nabij de Paketvaarthaven gebezigd. Men kan daar heen per sado of „ebro'' gaan; maar die zijn er weinig. Auto's des te meer en wanneer men nu eenmaal zoo'n vehikel heeft, kan men beter voor *f* 7.50 zich met z'n bagage en verderen aanhang of nasleep naar Weltevreden laten brengen; niet over Batavia en Molenvliet, doch korter, langs 't kanaal en Goenoeng Sari.

De treinen doen Batavia en Kemajoran niet meer aan, gaan door naar het station Koningsplein, verder Buitenzorg, enz. Reist men per trein en wil men te Weltevreden logeeren, dan doet men wel aan voornoemd station af te stappen, omdat men daar over koelies en vervoermiddelen beschikt. De tijden, dat men geen Europeanen wilde rijden, zijn voorbij. Evenwel, de Europeaan moet er rekening mede houden, dat een ritje met een sado nu niet meer vijftien cents, doch een kwartje kost, met een „Ebro'' of „Roko'' *f* 0.40 à *f* 0.50, per uur *f* 1.50. Ook hier een gevolg van het dalen der valuta, waardoor de vroegere prijs verdubbelde, omdat ook de koetsier het dubbele van vroeger moet betalen voor kleeding, levensonderhoud en onderhoud van vehikel en paarden. En dàt wordt nog te veel vergeten, de eisch van den koetsier onbillijk te hoog bevonden, hetgeen zich dan dikwerf uit in het vocabulair van vroeger. Echter ook dit is uit! De Inlander heeft z'n waarden leeren inzien, daardoor een gevoel van eigen waarde gekregen en hoe gewillig ook, omdat z'n eigenbelang dat medebrengt, zich uitschelden, slaan zelfs, laat hij zich niet meer. Hij is dan hetzij zijn eigen rechter, of wel brengt hij de zaak voor den Landrechter en dan begint men z'n entrée in Indië, bij de thans gevolgde sommiere procedure, met boete, zelfs met een hechtenisstraf, hetgeen minder aangenaam is.

Wat nu de hotels betreft, doet men wel tijdig te voren van boord, middels den Administrateur, plaats te bespreken. Door den heerschenden woningnood, waarover later, zijn er in de hotels te veel vaste logées en daardoor dikwerf gebrek aan logiesruimte voor den gaanden en komenden man, vooral bij aankomst en vertrek van booten. Door het Hotel Staatsspoor, S.S., aan 't Koningsplein wordt in een behoefte voorzien. Het voornemen was er geen vaste logées op te nemen. Hoewel slechts voor den tijd van vijf jaar opgericht, waarover later, voldoet het aan den eisch en maakt een pomptueusen indruk. Echter ook dáár, als in de andere hotels, is het tarief voor 1 persoon per dag *f* 12.— en als men dan met vrouw en kinderen aankomt en beginnen moet *f* 24 à 36 per dag neer te leggen, en het Gouvernement geeft een voorloopig tractement van *f* 250, *f* 200, *f* 150, zelfs *f* 100, dan begint de nieuwkomeling, toch gewoonlijk geen kapitalist zijnde, met vast te loopen. Z'n illusies waren groot, z'n ambitie, z'n goede wil nog grooter, z'n eerste indruk van Indië overweldigend, en nu wordt hij vanaf het toppunt van z'n enthousiasme neergesmakt in een poel van materieele ellende, zóódanig, dat hij dit nimmer vergeten zal en den zwakkeren de lust bekruipt om per keerende boot terug te keeren. Zoo anders had men hem dat voorgespiegeld, zoo anders had hij zich dat voorgesteld.

Hoe dit zoo is? Wel 't is dat, waarover ik in den aanvang schreef, dat men in Holland, blijkbaar ook aan „höchster Stelle'', geen idee heeft van de veranderde toestanden hier. In bijna ieder Kol. Wbl. vindt men onder de Mededeelingen van 't Informatie Bureau vragen uit de Nederlandsche Staatscourant, voor uitzending van personeel naar Indië, de eischen, de materieele vooruitzichten, de eerste uitrustingskosten worden bekend gesteld en dan volgt: „eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping'', waarbij men in z'n besluit dan aangeteekend vindt „uit te betalen na aankomst in Ned. Indië''. Hoe men z'n onkosten aan boord moet betalen? Wel, men kan op dat voorloopig tractement een maand voorschot vragen. Men krijgt dan in Indië na aankomst natuurlijk zooveel minder. Verder staat er: „en eindigende met dien, waarop de ambtswedde ingaat''. Ook daar schuilt een adder in 't riet. Immers, de ambtswedde gaat in op den 1sten der maand, *na* de aanvaarding der betrekking ter standplaats. Komt men dus in de eerste helft van een maand aan, dan krijgt men over die maand 't voorloopige tractement. Lukt het niet vóór den 1en der volgende maand ter standplaats te zijn, dan ook over de volgende maand weer de voorloopige bezoldiging. Het kan nu gebeuren, dat men 6 à 7 weken op een voorloopige bezoldiging is aangewezen, waarmede men er volstrekt niet komen kan. Dit zal *moeten* veranderen en *kan* veranderen, door te bepalen, dat de ambtenaren een voorloopige bezoldiging krijgen, waarvan een maand te betalen vóór den dag van vertrek der boot uit Nederland, de rest na aankomst in Nederlandsch-Indië; en ingang van het toegezegde of in vooruitzicht gestelde tractement van en met den dag van aankomst. Verder, dat gedurende het verblijf te Weltevreden of elders, in afwachting van vertrek naar de standplaats, de hotelkosten voor den betrokkene en zijn gezin — tegen overlegging van de rekening, zooals dit *thans* reeds op reis plaats vindt — worden vergoed.

Valsche toestanden, zooals hiervoor omschreven, zullen dan niet meer voorkomen. De illusie en werk-

lust blijven bestaan, daar désillusie door materieele zorg en ellende worden voorkomen; dit Indië en den Lande ten goede. Gouverner, c'est prévoir.

St. Bureaucratius denk hier eens over, maar niet te lang, doch handel, om deze wantoestanden, ook in Uw eigen belang, te doen ophouden te bestaan.

A. J. G.

Rechtsopleiding zonder Latijn en zonder Romeinsch Recht.

In Batavia bestaat sinds 1919 eene school tot opleiding van Indische rechtskundigen, wier abiturienten zich ongeveer verhouden tot een Indisch rechterlijk ambtenaar als een technisch opzichter tot een ingenieur, een Indisch arts tot een arts. Hunne opleiding is geheel zonder Latijn, en zelfs zonder of met zeer geringe kennis van het Romeinsche recht. Nu kent de z.g. „wet-Limburg" sinds 1917 het recht tot promoveeren in genees-, wis- en natuurkunde en aanverwante wetenschappen ook toe aan hen, die de H.B.S. hebben doorloopen, terwijl dit vroeger alleen mogelijk was voor hen, die het eindexamen van het gymnasium of het z.g. Staatsexamen hadden gedaan.

Als zekere consequentie — ik laat daar bedoeld of niet, gewild of niet, toevallig of bewust — van deze feiten kan men naar het voorkomt een deel van den inhoud van het merkwaardige verslag beschouwen, dat aan de Ministers van Onderwijs en Koloniën, in het midden van Februari van 1920 is uitgebracht door een commissie van vijf leden met prof. Snouck Hurgronje als voorzitter, uit vier hoogleeraren en den bekenden oud-Indischen rechterlijken hoofdambtenaar Mr. Boekhoudt bestaande. Men kan de verwezenlijking der daarin aangegeven voorstellen omtrent de hervorming der opleiding van Indische rechterlijke ambtenaren wel aanmerken als een keerpunt in deze koloniale aangelegenheid. Niet alleen zal deze op Indië gerichte rechtsgeleerde studie bij de inwerkingtreding van het nieuwe tweede lid van art. 138 der Hoogere Onderwijswet ook open komen te staan voor degenen, die in het bezit zijn van een in Nederland verworven diploma van het eindexamen eener H. B. S., maar zullen doordien bij de wet van 11 Januari 1919 de getuigschriften van het met goed gevolg afgelegde eindexamen eener Indische H. B. S. en van de Indische algemeene middelbare school, afdeeling B. met het bovengenoemde diploma, zijn gelijkgesteld ook jongelieden, die in Indië aan deze onderwijsinrichtingen zijn opgeleid, tot de onderwerpelijke rechtsstudie worden toegelaten. Van de afdeelingen A1 en A2 dier middelbare school zal in verband hiermede die voor de Westersch-klassieke vorming wel geen practische beteekenis, die noemenswaard kan heeten, krijgen of van eenigen omvang worden, want er is thans bij te weinigen, die later in de rechten willen studeeren, nog reden om latijn te leeren en het getal Indische candidaten voor theologie en letteren is te gering om haar te rechtvaardigen.

Men ziet: *het Latijn is geen vereischte of voorwaarde meer.* Voor het na het tweede studiejaar af te leggen candidaatsexamen wordt verlangd: „de hoofdtrekken van het Germaansche privaatrecht of van het Romeinsche privaatrecht", echter met de interessante toevoeging: „of elk van beide, benevens de gedeelten van het hedendaagsche Ned. Ind. privaatrecht, die geheel of grootendeels aan het Germaansche, resp. Romeinsche recht zijn ontleend". „De student heeft de keuze, doch mag ook beide kiezen." Hieruit blijkt de *mogelijkheid eener opleiding zonder de sinds eeuwen als zware conditio sine qua non gegolden hebbende voorstudie van het Romeinsche recht* en zoo al, dan zal hierin naar het voorkomt onderricht worden òf in 't geheel zonder òf met de minimale kennis van het latijn, ongeveer overeenkomende met het z.g. „potjes-latijn" voor aanstaande geneeskundigen en apothekers. Hierop zouden althans kunnen wijzen de bewoordingen op blz. 6: „zij, die een tekort mochten hebben in bepaalde, voor hunne universitiaire studie noodzakelijke kennis, zullen zelf de middelen moeten vinden waardoor zij dit te weinig kunnen completeeren" en het Staatsexamen is dus als voorwaarde der studie ter ziele, n.l. buiten koers gesteld.

Van belang kan voorts deze aanbeveling van een drietal nova op blz. 7 heeten; het eerste voortvloeiende uit de wenschelijkheid, „om ook de studie buiten de examenstof in de hand te werken." „...Met het oog hierop stelt de commissie als eisch, dat de student, alvorens tot het candidaatsexamen te worden toegelaten, „gedurende één jaar college heeft gevolgd in een studievak, dat geheel valt buiten de examenstof......", in de tweede plaats „werd het alleszins noodig geacht, dat de candidaat, alvorens tot het doctoraal-examen te worden toegelaten, zich gedurende één jaar met goed gevolg op een werkcollege of op anderen voet practisch geoefend heeft in een der vakken van de rechtsgeleerde faculteit. Hierbij is het vooral te doen den student tot zelfstandigen arbeid te brengen......", dus het geldt de invoering van het Duitsche Seminari". Ten derde de examens bestaan uit een candidaats- en een doctoraal-examen, „die elk moeten worden afgelegd voor een commissie uit de vereenigde faculteit der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte". De medewerking dezer tweede faculteit is het gevolg van het feit, dat studievakken uit het wijde veld van de taal-, land-, oudheid- en volkenkunde in Indië, de Koloniale geschiedenis, de instellingen van den Islam, ook zijn opgenomen in het studieplan.

Voorts wordt het Staatsrecht van Indië als leer- en examenvak voorgesteld in den aanvang der studie te worden geplaatst en niet als studievak voor het doctoraal-examen bewaard, terwijl aan de grondbeginselen der Economie, voor de opleiding der rechtsgeleerden „wel nuttig, maar niet onontbeerlijk geacht" wordende, een vrij ondergeschikte plaats als keuzevak voor het doctoraal-examen is toegekend. Ter vereenvoudiging van de academische examens wordt aanbevolen, om zoowel bij het candidaats- als het doctoraal-examen enkele vakken niet te examineeren en daarvoor te volstaan met een tentamen. Hiermee zij volstaan, wat de aanhalingen uit dit interessante verslag betreft, dat op zijn beurt stellig wel van invloed op de zoo hervorming- en verbetering-behoeftige rechtsopleiding in het algemeen zal zijn of reeds is. De vraag rijst n.l., of men thans de studie tot de staats- en maatschappij-wetenschappen hier te lande niet ook zal moeten openstellen voor niet-gymnasiasten, met inbegrip natuurlijk van het daaraan verbonden promotierecht; want voor die studie is het latijn dan toch stellig geheel overbodig of althans niet onvoorwaardelijk noodzakelijk.

Niet verzwegen mag echter worden het denkbeeld der commissie, dat zij het noodig en billijk acht, om reeds aan het doctoraal-examen op zich zelf, dus zonder promotie, den z.g. effectus civilus en dezen niet alleen voor Indië te verbinden, maar ook voor de Nederlandsche rechterlijke macht, teswijl in het omgekeerde geval een Nederlandsch jurist eerst na aanvullingsexamen van beperkten omvang, niet zwaarder dan het faculteitsexamen van thans, tot de Indische loopbaan kan worden toegelaten.

Overigens zal dit faculteitsexamen, „hetwelk een aan de practijk niet voldoende aanpassende rechtsstudie verschaft", en ook het indologische examen dus afgeschaft moeten worden, en daarna zal men kunnen spreken van een scherp afgebakende, even langdurige studie voor Europeeschen tegenover die voor Indischen rechterlijken ambtenaar. Ter kenschetsing en motiveering dezer tweedeeling zij verwezen naar deze duidelijke bewoordingen, waarmede het rapport eenigszins bij wijze van enuntiatie op blz. 4 aanvangt: „Thans is 't universitaire onderwijs, dat tot 't doctoraat in de rechtswetenschap leidt, enkel gericht op de beoefening van Nederlandsch recht, terwijl voor hen, die in Indische rechterlijke betrekkingen den Lande willen gaan dienen,

...n deze opleiding een aanvullingsstudie is verbonden, die afgesloten wordt door het faculteits- of door het indologische examen, vermeld bij de artikelen ... en 24 bis van het Academisch Statuut. Aanbevelenswaard komt het der commissie voor, aan hen, die een juridische loopbaan in Indië willen volgen, gelegenheid te bieden zich daartoe *door een van den aanvang af geheel op Indië gerichte rechtsgeleerde studie te bekwamen*. Door een dergelijke opleiding kan de rechtskennis, die voor een behoorlijke vervulling van de rechterlijke taak in Indië noodig is, beter verzorgd worden, dan door de thans bestaande, voor enkel Nederlandsche behoeften en toegesneden ingerichte rechtsopleiding, die wel achteraf wordt aangevuld met het oog op specifiek Indische toestanden, doch voor de practijk te kort schiet in het bijbrengen van de noodige kennis van het in die kolonie toe te passen recht". Het monopolie voor die opleiding zou alleen Leiden bezitten; door de voor die studie volledige bezetting der leerstoelen is zij er de aangewezen leerschool voor.

Ten slotte rijzen de vragen: is het niet noodzakelijk, dat ook voor juristen, die niet in 's Lands dienst willen treden, een aanvullingsexamen worde ingesteld, op de zuiver Nederlandsche rechtsstudie? Wordt de legislatieve en andere afwijkingen worden er voldoende en diepgaand genoeg voor geacht of kan ... de studie voor de Rechterlijke Macht volgens het nieuwe studieplan ook door dezen gevolgd worden met gelijke rechten als thans, dan wel zal deze ook voor hen verplichtend worden gesteld.

Op blz. 18 wordt aan het slot terecht en gelukkig gezegd, dat met het oog op het nijpend gebrek aan rechterlijke ambtenaren het wetenschappelijke peil der rechtsschool te Batavia moest worden verhoogd op ongeveer gelijke wijze als zulks reeds met zoo'n succes is gebeurd met de scholen tot opleiding van Indische (dus niet alleen „inlandsche") artsen te Weltevreden en Soerabaya. Heeft men daarbij gedacht aan hen, die slechts de rechtsschool zonder meer doorloopen zullen en in Staatsdienst gaan, of heeft men daarbij ook het oog gehad op hen, die na hetzij met of zonder dienst practijk met vrijstelling van het candidaatsexamen in de rechten, zich te Leiden voor het doctoraal examen bekwamen en dan eerst naar Indië terugkeeren voor de versterking van het corps der rechterlijke Macht of aan beide cathegoriën? Maar in elk geval zal er aan die rechtsschool ook grootere uitbreiding moeten worden gegeven, behalve in de leerstof, ook door vermeerdering van het aantal studenten, want anders blijft het gebrek te chronisch en te nijpend.

E. S.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Mr. Fock's benoeming.

De verschillende bladen bevatten commentaren op de benoeming van mr. Fock tot Gouverneur-Generaal.

Zoo schrijft de *Javabode* o.m.:

Indië beleeft een roerigen tijd, wat geen verwondering behoeft te wekken. De geweldige stroom, welke geheel de wereld beroert, is ook Indië niet ongemerkt voorbij gegaan.

Partijen zijn ontstaan, partijen, die tegenover elkaar staan, omdat zij tegenovergestelde belangen hebben. Strijd kan alleen worden voorkomen, wanneer wij hier een regeerder hebben, die onpartijdig, eerlijk, onkreukbaar de toestanden beschouwt, niet slechts één richting uitziet, maar zoo hoog staat; dat hij alles kan overzien. Die niet is een regeerder voor een groep, van één partij, maar van alle.

Een oordeel over dezen nieuwen Gouverneur-Generaal uitspreken, is moeilijk.

Wij kunnen Indië dan alleen geluk wenschen met de benoeming van Mr. Fock, als hij het voorbeeld volgt van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal, als hij dezelfde nobele gezindheid toont tegenover de Inlandsche bevolking als Graaf van Limburg Stirum, als hij hetzelfde breede politieke inzicht heeft in het begrijpen en waardeeren van de strevingen van onze dagen als de Landvoogd van heden.

Indië heeft, wij herhalen wat wij zoo dikwerf hebben gezegd, een man noodig, onbetwistbaar noodig, die dezelfde richting gaat als de tegenwoordige bewindsman.

Zal Mr. Fock het voetspoor volgen, door Mr. Graaf van Limburg Stirum aangegeven?

Zoo ja, dan zullen wij gaarne Mr. Fock onzen steun geven bij den moeilijken arbeid, welke hem wacht.

De *Sum. Post* schreef nog vóór de benoeming officieel werd: 's Heeren Fock's kansen zijn stijgende, 't geen voor ons beteekent, dat dan de kansen van Indië dalende zijn. De heer Fock bleek nog niet zoo lang geleden van meening, dat de bevoegdheden van den Volksraad voorloopig nog niet behoefden te worden uitgebreid. Hoe zal hij zich dan ooit kunnen vereenigen met de grondbeginselen, nedergelegd in het rapport der herzieningscommissie, waarmede echter geheel Indië — uitgezonderd dan enkele belangengroepen — instemt? En wat moet er van die herziening zelve terecht komen, als tusschen Volksraad en Opperbestuur een landvoogd zal staan, die van meening is, dat men hier veel te ver gaat.

Wij onderstellen, dat Mr. Schumann op 't oogenblik in herhaalde conferenties met den Minister van Koloniën de voorstellen der Indische herzieningscommissie bespreekt, welke, zooals men weet, grootendeels van hem afkomstig zijn. Welke waarde is dan aan die besprekingen in Nederland te hechten, als men op 't zelfde oogenblik Mr. Fock hoort noemen als de aanstaande landvoogd?

We zien de politieke toekomst van Indië onder deze omstandigheden donker in.

Ten slotte de *Deli Crt.*, eveneens in een beschouwing, voorafgaande aan het definitieve benoemingsbericht: Wij blijven er bij, dat mr. Fock voor Indië, in dit tijdsgewricht een der beste candidaten is. Beter naar het ons voorkomt, dan die van een van Karnebeek, een Struycken e.t.q.

Kenner van Indië, koloniale specialiteit in het algemeen, man die weet wat hij wil, een krachtige figuur, wien geen beweging; welke ook, over het hoofd zal groeien, geboren leider, die de teugels krachtig voeren zal en zich door niemand van zijn plaats laat dringen, zoo staat mr. Fock voor ons. En daarbij dan een man, die ondanks zijn leeftijd zijn tijd verstaat en elke strooming recht laat wedervaren.

Dit blad brengt in herinnering zijn destijds gelanceerd voorstel, dat „de publieke opinie" in Indië zich krachtig voor een candidatuur-Fock zou uitspreken. De publieke opinie heeft gezwegen en desondanks is Fock benoemd.

De positie van den Infanterie-Officier in Indië.

In het *Soer. Hbl.* van 9 Oct. bespreekt M. het artikel van den kolonel Gerth van Wijk in het Ind. Mil. Tijdschrift over „De positie van den Infanterie-officier in verband met de organisatie van dat wapen." Hij schrijft o.m.:

In zijne beschouwingen toont kolonel G. v. W. overtuigend aan, dat de vooruitzichten van den Infanterie-officier zelfs niet aan redelijke eischen voldoen.

Het kan niet worden ontkend dat de verhoudingscijfers in de rangen bij de Infanterie buitengemeen ongunstig zijn. Practisch komen die verhoudingen daarop neer, dat een Infanterie-officier nog geen 5 pct. kans heeft om den kolonelsrang en ongeveer 2 pct. kans om den rang van generaal-majoor te bereiken.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat de aanvulling van het Infanterie-officierskorps dreigt spaak te loopen. De cijfers toonen dit duidelijk aan; bij het Wapen der Infanterie ontbreken thans een kleine 60 eerste luitenants en alle tweede luitenants!

Het aantal cadetten in het 2de studiejaar van de

Kon. Mil. Academie voor de Infanterie is gelijk aan dat voor de Artillerie en in het 1ste studiejaar zelfs kleiner, en dat, terwijl die verhouding zou moeten zijn 5 : 1.

Met kol. G. v. W. is schr. het dan ook volkomen eens, dat wanneer in dezen toestand niet snel en afdoende verbetering komt, het voor de Infanterie dreigt uit te loopen op een débâcle. Wat dit zeggen wil, zegt kol. G. v. W., springt vanzelf in het oog, wanneer men bedenkt dat de Infanterie in Indië het gezagsinstrument bij uitnemendheid is, het absoluut onmisbare element voor de verzekering van inwendige orde en rust over heel het uitgestrekte gebied van den N.-I. Archipel. Wij zouden, wat dit betreft, in Indië bij wijze van spreken àlles kunnen missen, behalve de Infanterie. Zonder Infanterie is het uit met het Nederlandsche gezag in Indië, ook zonder dat een buitenlandsche mogendheid een vinger naar het bezit daarvan uitstrekt. De voor de Infanterie bestede uitgaven zijn dan ook ten volle te beschouwen als uitgaven voor productieve doeleinden even zoo goed als de uitgaven voor de politie.

Wil men derhalve een débâcle voorkomen, dan *moet* de positie van den Infanterie-officier voldoende begeerlijk gemaakt worden. De komende salarisverbetering is reeds een flinke stap in de goede richting. doch ook de vooruitzichten, n.l. de kansen om verschillende rangen, tot en met de hoogste, te bereiken, moeten worden verbeterd.

Hoe de kol. G. v. W. zich een doeltreffende oplossing van het vraagstuk denkt, wordt in het Tijdschrift uitvoerig besproken. O.a. zal in Indië het regiment uit drie bataljons moeten bestaan onder commando van een *kolonel*.

M. hoopt, dat het artikel van den kolonel Gerth van Wijk ook onder de oogen komt van den *G.-G.* en van den *Minister van Koloniën*.

De heer *J. G. Boon*, hoofdredacteur van het Soer. Hbl., teekent hierbij aan: Met den kol. G. v. W. zijn wij volkomen eens, dat de bevorderingsvooruitzichten van den Infanterie-officier moeten worden verbeterd, doch zeer zeker niet op de wijze als door den geachten schrijver aangegeven. Een commando van 3 bataljons *is* geen kolonelscommando. Laat men toch bij de Infanterie niet den weg volgen als bij de Artillerie ingeslagen, om n.l. ter wille van de promotie een aantal hoofdofficiersbetrekkingen te creëeren, waarmede bereikt is, dat van de hoofdofficieren der Artillerie nagenoeg zonder uitzondering niemand een pàssenden werkkring bekleedt.

Beter dan het ingewikkelde stelsel door schrijver aanbevolen, achten wij het doen bevelen van gewestelijke militaire commando's, als Celebes, Timor, Palembang, enz. door kolonels, terwijl met het plaatsen of behouden van kolonels-brigadecommandanten te Malang, Magelang, Bandoeng en Mr. Cornelis, divisiegeneraals als afdeelingscommandanten geplaatst zouden moeten worden te Soerabaya en Batavia, commandeerende 2 brigades. De uitwerking van dit denkbeeld laten wij gaarne aan meer bevoegden over.

Ook de *Java Bode* van 8 Oct. wijdt een hoofdartikel aan dit stuk. Het is waarlijk geen eigenbelang, — zegt Schr., *G.*, aan het slot, — dat den kolonel dreef tot het schrijven van zijn artikel in het *I. M. T.* Van hem toch kan gezegd worden, dat hij *er is* en met of zonder de noodzakelijke verbeteringen zijn verdere carrière wel zal maken. Het artikel is ons uit het hart gegrepen en geeft uitmuntend weder, wat menig Infanterieofficier reeds zoo langen tijd met zich omdraagt.

Het mag kolonel G. v. W. als een niet geringe verdienste worden aangerekend, dat hij heeft gevoeld met zijn bekwame pen daaraan uiting te moeten geven, in de eerste plaats daarmede dienend het legerbelang en niet het minst dat zijner jongere kameraden.

De verlofganger als propagandist.

In verband met de werving ten behoeve van het Middelbaar Onderwijs, maakt het *Kath. Schoolblad* deze opmerkingen:

„Al die officieele wervingsmethoden zullen o.i. steeds een minimaal succes opleveren. Vooral waar er in Holland thans een tekort aan leerkrachten zoo bij het lager, als het middelbaar onderwijs bestaat.

„In Indië goede dienstvoorwaarden en niet te vergeten een pensioen, groot genoeg om na zijn diensttijd minstens als gelijke onder de vroegere standgenooten in Holland te kunnen leven. Dat trekt!

„Van niet minder belang is een ruim verlofstractement, dat eenige luxe permitteert. Voorheen was iedere verlofganger onbewust, ja tegen wil en dank, een propagandist voor den Indischen dienst. Er werd door zijn voormalige collega's tegen hem opgezien. Thans komt het voor en niet weinig, dat verlofgangers uit armoede zoo gauw mogelijk weer naar Indië terugkeeren. Dit is dan wel een leerkracht meer, doch beteekent meteen een verlies van zeker tien nieuwe."

Dat is, gelooft *de Loc.*, de spijker op den kop geraakt.

Een waardig woord.

Het bestuur der afd. Soerabaya van het N(ed.) I(nd.) O(nderw.) G(en.) stelt momenteel een enquête in naar het tekort aan leerkrachten op de scholen.

„Wat toch", — zoo vraagt de redactie van het *Kath. Schoolblad van N. I.* zich af, — „is het d o e l dezer enquête?"

Had men hier te maken met belangeloozen ijver, met een actie om, na het tekort te hebben vastgesteld, zoo spoedig mogelijk daarin te voorzien, de enquête zou toe te juichen zijn. Dat is hier echter niet het geval. Zij doet de redactie zelfs denken aan een kort geleden ingesteld onderzoek omtrent ziekten en hare gevolgen onder het onderwijspersoneel en de meegebrachte kosten, enz.

„De argelooze lezer zou achter zoo iets zoeken een eerste stap tot b.v. een onderlinge ziekteverzekering. De bedoeling dier ziekte-enquête was echter niet anders, dan den Hollandschen collega een zoo schril mogelijk beeld voor oogen te draaien van de gevaren op hygiënisch terrein, welke hem in Indië bedreigen en hem van solliciteeren af te houden, m.a.w. den leerkrachtennood zoo mogelijk te vergrooten. Destructieve pogingen dus in embryo".

Ook deze leerkrachten-enquête heeft, zooals het blad aantoont, een bijsmaak.

Zulk gedoe nu, acht de redactie terecht nutteloos. Het onderwijs wordt er niet mee uit de impasse gehaald, en het is bovendien gewild-antipathiek tegenover den Directeur van Onderwijs.

De redactie besluit dan met eene opwekking aan de onderwijzers-organisaties om, in stede van antipathieke en nuttelooze enquêtes te houden, zoo goed mogelijk aan het streven der Regeering mee te werken.

„We mogen, — zoo besluit zij, toch waarachtig ook wel eens goed voor oogen houden de belangen van Indië, en het aandeel, dat de onderwijzers-vereenigingen als zedelijke lichamen in de gemeenschap tot hun bevordering hebben bij te dragen.

In dit opzicht geeft de C(hrist.) O(nderw.) V(ereen.) een schitterend en voor velen beschamend voorbeeld. Van die zijde doet men niet anders dan de collega's in Holland opwekken om daadwerkelijk deel te nemen aan den beschavingsarbeid in Ned.-Indië."

Tot zoover het *Kath. Schoolblad*, zegt het *N. v. d. D.* o.m. Dat is heel wat andere kost dan de N. I. O. G.-heeren geregeld opdisschen! — naar men ziet.

Deze s a b o t e e r e n, naar uit het vorenstaande weer eens afdoende blijkt; de C. O. V.-ers helpen b o u w e n. Verschil van b e g i n s e l, waaruit noodwendig verschil van a c t i e moet voortvloeien.

Het salaris van een boekhouder.

In een correspondentie uit de Vorstenlanden aan *de Loc.* lezen wij o.m.: Ik hoorde dezer dagen een boekhouder van een Vorstenlandsche Suikerfabriek zeggen: „Ook dit jaar mag er zijn; met mijn $\frac{3}{4}$ pCt. als aandeel in de winst, kan ik op een goede dertig mille aan procenten rekenen. Met mijn salaris van *f* 600 in de maand maakt dat een veertig mille aan totaal inkomsten voor 1920!"

UIT DE INDISCHE PERS.

De Maleische Volksalmanak voor het jaar 1921. De Commissie voor de Volkslectuur (Balai Poestaka) heeft bekend laten maken, dat een begin is gemaakt met de samenstelling van den Maleischen Volksalmanak voor het jaar 1921 en dat, als de bestellingen tijdig binnenkomen, men het exemplaar nog in de maand Januari 1921 kan ontvangen.

In verband met de verhoogde prijzen der grondstoffen en arbeidsloonen, moest de prijs van den Volksalmanak natuurlijk ook wel stijgen, doch is men in zooverre aan de belangen van het lezend Inlandsch publiek tegemoet gekomen, dat men den vroegeren prijs heeft behouden, doch het boek wat dunner heeft gemaakt.

De inhoud van den Almanak bevat beschrijvingen en verhandelingen van tal van wetenswaardige onderwerpen, waarin het publiek belang stelt en verschillende andere fraaie verhalen, zoodat dit publiek op onderhoudende wijze zijn kennis kan verrijken, hetgeen van groot nut is voor hen, die er prijs op stellen op de hoogte te komen en te blijven van de moderne beweging, welke het Inlandsche volk tegenwoordig doormaakt.

Er zijn verschillende afdeelingen, als:

a. een hoofdstuk over den werkkring van de vrouw;

b. een hoofdstuk over de geneeskunde en de doctoren;

c. een hoofdstuk over hetgeen een landbouwer moet weten, die een droog rijstveld gaat aanleggen;

d. een hoofdstuk inhoudende eene bloemlezing, enz., enz.

De Almanak is verder versierd met de navolgende foto's:

a. van H. M. de Koningin en van de Koninklijke Familie;

b. van den Gouverneur-Generaal;

c. van den Sultan van Pontianak;

d. van twee inlanders;

e. van de Sultansgraven ter hoofdplaats Palembang;

f. van wijlen W. Iskandar;

g. van het Kramat Kanon te Batavia·

h. van Pangeran Mangkoe negara te Noezoelanan (Palembang);

i. van William Karintie;

j. van den heer Kho Tjien Sioe en anderen.

Een kaart van het eiland Sumatra en een wandalmanak zijn er bijgevoegd.

De prijs van dezen Volksalmanak is ƒ 0.75 per stuk.

Zij, die eene bestelling doen van 10 stuks en deze vergezeld doet gaan van contant geld, ontvangen nog een kaart van het eiland Java.

Bedraagt de bestelling 25 stuks, onder dezelfde voorwaarden, dan ontvangt men 2 stuks kaarten van Java en geniet men 20 pct. korting.

Bij afname van 100 stuks ontvangt men 10 kaarten, geniet men 20 pct. korting en krijgt men bovendien nog een fraai boekwerk, een zilveren horloge met ketting of een ander voorwerp van waarde.

(„Neratja", 19 Augustus 1920).

Korintji (Midden-Sumatra). In de „Neratja" van Augustus 1920 wordt de noodzakelijkheid betoogd van den aanleg van een grooten weg naar Kirintji, het bergachtig landschap, dat gelegen is in Midden-Sumatra, tusschen de gewesten Djambi en de Westkust van Sumatra.

Het land is een door bergen omgeven hoogvlakte, waarvan de berg van Korintji (2305 M.) de voornaamste is, terwijl er het bekende meer van Korintji wordt aangetroffen, dat het natuurschoon van de geheele streek ten zeerste verhoogt.

De temperatuur is er gematigd en de bodem vruchtbaar.

Alle gegevens zijn aanwezig om van het landschap een gezondheidsoord te maken, waar de in de warmere streken aangetaste gezondheid van de Europeanen zich kan herstellen.

Het is ontzettend jammer, dat tot heden van het koele en gezonde klimaat in Korintji geen gebruik is kunnen worden gemaakt, hetgeen natuurlijk een gevolg is van het niet aanwezig zijn van een behoorlijken grooten weg.

Niet dan in geval van noodzakelijkheid, bezoeken reizigers die streken en is het land aan het groote publiek derhalve ook nog zoo goed als niet bekend.

De vermoeiden van lichaam en geest zouden er in werkelijkheid herstel kunnen vinden.

Wel is er een verbinding tusschen de Westkust van Sumatra en Korintjie, doch dat is meer een groot voetpad dat door de bosschen en over bergen leidt en met welke reis vele dagen zijn gemoeid.

Dat het land vruchtbaar is, is o.m. gebleken tijdens den jongsten rijstnood in Ned.-Indië.

Terwijl de prijs van de picol rijst elders wel tot ƒ 70.— is opgeloopen, kon men die hoeveelheid in Korintjie voor ƒ 3 à ƒ 4 koopen.

De hoeveelheid rijst in Korintjie opgeschuurd, zou meer dan 100.000 picol bedragen, doch zij kon niet worden uitgevoerd, wegens de gebrekkige communicatie.

Langs den bestaanden weg toch kon van geen voertuigen worden gebruik gemaakt.

Wel kon het bestuur, tijdens den rijstnood, zich aan dit onderwerp laten gelegen liggen, doch het was zeer laat.

De bevolking van Korintjie is afkomstig van Menangkabau, zoowel uiterlijk als kleeding, taal en instellingen, uit alles kan men waarnemen den Menangkabauschen oorsprong.

Men treft er hetzelfde Soekoe-bestuur aan als in Menangkabau, de woningen zijn in denzelfden stijl gebouwd.

De bevolking is gezond, krachtig en ijverig.

Zij belijdt sedert een 50-tal jaren den Mohamedaanschen godsdienst.

Tal van Korintjiërs gaan jaarlijks ter bedevaart naar Mekka.

Er zijn reeds vele Mohamedaansche godsdienstleeraren in het land, die invloed uitoefenen en het hanenvechten en het dobbelspel aan de bevolking verbieden, waaraan zij vroeger was verslaafd.

En niet zonder succes.

Er zijn thans meer dan 23 dessascholen met ruim 4000 leerlingen.

De bevolking stelt dit onderwijs op prijs.

De meeste inlandsche onderwijzers zijn van Sumatra's Wetskust afkomstig.

Het is te hopen, dat de Indische Regeering al haar aandacht aan het landschap Korintjie zal schenken.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Het verderf tegemoet". II. Men ziet hieruit genoegzaam, dat in China sinds lang het ideaal is verwezenlijkt, hetwelk president Jefferson zich voorstelde en Jefferson was het product van de achttiende-eeuwsche Fransche beschaving, wier denkbeelden, door velen beschouwd als den grondslag eener nieuwe wereldvrede, het Westen tot nu toe nog niet geheel heeft kunnen verwezenlijken.

En hiermede is dus niet alleen bewezen dat de Chineezen inderdaad eene beschaving hebben, maar ook dat China het Westen in dit opzicht vooruit is en tevens de onjuistheid van de bewering van den Amerikaanschen Professor Sloane in een recent werk over de Westersche democratie, dat „no single „Oriënt state was able to devise the machinery of „democratic government."

Integendeel, beter dan elk land ter wereld, was China in staat geweest een ideaal democratisch systeem in praktijk te brengen, zonder politieke troebelen en burgeroorlogen, zonder revoluties, bloedvergieting en omverwerping van dynasties, waaraan de Europeesche geschiedenis zoo rijk is.

De naäperij van het Westen, veroorzaakt door het niet weerstand kunnen bieden aan het opdringerige Westen, heeft de huidige nachtmerrie van een Republiek met haar langen nasleep van troebelen en burgeroorlogen doen geboren worden.

Hoe is het Chineesche volk, het volk dat Professor de Groot in zijn standaardwerk „The religious System of China" a semi-civilised people noemt, in

staat zulk een verheven ideaal te verwezenlijken?

Het antwoord daarop geeft de „Taij Hak" of de Groote heer, waar het zegt, dat:

„the tranquility and happiness of the world „depends on lightly governed states.

„A rightly governed state necessitates well „educated families."

De „Lik", het Boek van den Ritus, door Dr. Logge in het Engelsch vertaald, geeft hetzelfde antwoord op die vraag. Zoo staat daarin geschreven:

„A wise man who governs the world with „his face to the South, takes part in which „mankind have to walk, i.e. the regulation „of the family as his starting point."

Het Chineesche volk kan dus zulk een ideaal verwezenlijken, omdat het een uitstekend familiesysteem heeft, zooals ook de Sinologen Parker en Josef W. Hall bevestigen.

Wat is nu de bron, die zulk een langdurig en krachtig leven aan dat familiesysteem heeft gegeven, vraagt de schrijver en het antwoord dat hij op die vraag geeft is het woord „Hao", dat gewoonlijk vertaald wordt als „kinderlijke piëteit".

Dit woord beteekent eigenlijk „een oude van dagen, steunende op een kind".

Wanneer dus de ouders van een meisje haar willen uithuwen, behoort zij als een echt Chineesch meisje hun onvoorwaardelijk te gehoorzamen uit liefde en vereering voor hen.

En wanneer de ouders hun dochter willen uithuwen om zich uit finantieele moeilijkheden te redden, behoort zij, als een echt Chineesch meisje, hun onvoorwaardelijk te gehoorzamen uit plichtsbesef, dat zij hen in hunne oude dagen moet steunen.

Zijn vorst te dienen zonder te letten op het doen, maar enkel op het dienen, is het toppunt van loyaliteit voor een onderdaan, zegt Chwang Tsze.

Welnu, den ouders te gehoorzamen zonder te letten op het doen, maar enkel op het gehoorzamen, is het toppunt van „Hao", van kinderlijke piëteit voor een kind.

Dit, dunkt mij, zegt de schrijver, is niet zoo'n monsterachtig, zoo'n barbaarsch begrip als de Westerlingen gewoonlijk denken.

Een Chineesch meisje, dat weigert te trouwen omdat zij haar aanstaanden echtgenoot niet kent, verwerpt dus in de eerste plaats de Chineesche „Hao", het voornaamste fundament der Chineesche beschaving en in de tweede plaats den absoluten en onvoorwaardelijken eisch op de puriteit der Chineesche vrouwen, waaraan ongetwijfeld een groot deel van de levenskracht der familie te danken is.

De eisch om den aanstaanden echtgenoot voor het huwelijk te leeren kennen, sluit in zich den eisch op vrijen omgang tusschen de beide sexen en die omgang brengt losse zeden met zich mede.

De geschiedenis van alle tijden is daar om te bewijzen, dat losse zeden de onfeilbare boden zijn van den ondergang.

Dus, het verwerpen van de „Hao" en den absoluten en onvoorwaardelijken eisch op de puriteit der vrouwen, moeten beslist tot den ondergang der Chineesche beschaving leiden en die ondergang beteekent, dat de Chineezen in Ned.-Indië geen moreele kracht meer zullen hebben om hen door het „Leven" te leiden, de moreele kracht, die gebleken is de meest nuttige te zijn.

Immers, terwijl de oude Egyptische, Grieksche en Romeinsche beschavingen reeds lang ten onder zijn gegaan en de Christelijke beschaving op het punt staat ook ten onder te gaan, bestaat de Chineesche beschaving nog tot den huidigen dag toe, jong en krachtig, onaangetast door den tand van tientallen eeuwen heen.

En dat eeuwigdurende en krachtige leven dankt zij aan haar levenselixer, „de Hao" en de puriteit der vrouwen.

Het Chineesche meisje, dat weigert te trouwen op grond dat zij haar aanstaanden echtgenoot niet kent, beseft dus niet wat zij doet, niettegenstaande haar ontwikkeld-zijn en geeft een onverstandig en noodlottig voorbeeld aan haar zusters, en wanneer het denkbeeld om slechts met den man harer keuze te trouwen, algemeen post vat in het brein der Chineesche meisjes, dan kan men vooruit zeggen dat de Chineezen in Ned.-Indië met groote vaart van de beschaving van hun land afdrijven en het verderf te gemoet gaan.

Daarom, hoe betreurenswaardig ook die zelfmoorden te Batavia op zichzelf zijn, toch zullen de landgenooten van den schrijver niet aarzelen offers te brengen, indien het behoud der beschaving die offers eischt. Dat behoud is geen offers te groot.

(Wordt vervolgd).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chin. pers.

Sedert eenigen tijd worden van wege het „Bureau voor de Volkslectuur" wekelijksche overzichten gegeven van de belangrijkste artikelen in Inlandsche en Maleisch-Chineesche nieuwsbladen. Deze uitgave, hoe volledig en belangrijk ook, had iets onsmakelijks, doordat de publicatie geschiedde op getypte folio vellen papier, welke dan op een of andere wijze werden vermenigvuldigd en daardoor somtijds zeer moeielijk te lezen waren. Blijkbaar heeft genoemd Bureau dit bezwaar ook gevoeld en is er thans aan tegemoet gekomen door deze overzichten in den vervolge in druk te laten verschijnen. Het eerste aldus uitgegeven Nr. (No. 43 van de geheele reeks) is een boekje van 46 blz. en getiteld: Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

De uitgave in den nieuwen vorm zal ongetwijfeld zeer veel nut kunnen stichten, mits aan deze gouvernementsuitgaaf meer bekendheid wordt gegeven dan tot nu toe het geval is geweest; eene ruime verspreiding, ook aan de pers, bibliotheken en openbare leeszalen, ook in Nederland, kan o.i. slechts de moeite van de samenstelling loonen.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.

De Dec. afl. opent met een vers in proza „Lotos en Morgendauw", ontleend aan den aldus getitelden nieuwen bundel van R. M. Noto Soeroto. — Verder het vervolg van B. M. Goslings' geillustreerde studie over scheringtechniek in Indische weefsels. Schr. vraagt thans vooral aandacht voor de weefsels van Soemba, „dat wonderland der weefkunst, vooral vermaard wegens de prachtige, daar vervaardigde ikatdoeken met hun kunstvol ornament van uitgespaarde, gestileerde mensch- en dierfiguren op een ondergrond in vlammende, fluweelige kleuren". — Ook het belangwekkende „Beknopt geschiedkundig overzicht van het Sultanaat Jogjakarta", geschetst door R. M. Noto Soeroto, wordt in deze afl. voortgezet. De in dit hoofdstuk voorkomende afbeeldingen zijn reproductiën naar foto's uit een verzameling van wijlen Mevr. S. H. A. E. van Benthem Jutting-Bosch.

De Ingenieur.

In No. 50 is in extenso opgenomen de rede van ir. P. J. Ott de Vries, over het wegenvraagstuk in Ned.-Indië, uitgesproken in de sluitingszitting van het Eerste Nederlandsche Wegencongres op 25 Sept. j.l. — De ir. R. A. van Sandick besluit zijn artikelenreeks over het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia van 8-14 Mei j.l.

De Indische Gids.

De heer J. Koning behandelt in de Dec. afl. een belangrijk onderwerp: De positie van Turkije en de Islamsche beweging in Ned. Oost-Indië.

De schr. vestigt er de aandacht op, dat de beslissingen van den Oppersten Raad der geallieerde mogendheden met betrekking tot het sluiten van den vrede met Turkije door de Mohammedaansche bevolking van onze overzeesche gewesten met matige instemming zijn ontvangen. Hij vermeldt voorts het feit, dat in een vergadering te Jogjakarta van de vereeniging Moehamadijah men het noodzakelijk achtte stelling te nemen tegenover de vredesvoorwaarden, welke te Parijs aan Turkije zijn opgelegd. Er werd in genoemde vergadering een motie aangenomen, waarbij tegen die inmenging werd geprotesteerd, met verzoek aan het Nederlandsche Bestuur, „dat over een 40.000.000 Mohammedanen het gezag voert," dit protest ter kennis te brengen van de bevoegde autoriteiten te Parijs. Ten slotte werd besloten den steun in te roepen van alle Mohammedaansche Vereenigingen in geheel Nederlandsch-Indië.

Omtrent het lot van deze merkwaardige motie werd niets meer vernomen, evenmin van de voortgezette actie der Mohammedaansche Vereenigingen. Toch zal het de moeite waard zijn, dat in de Tweede Kamer eens de vraag aan den Minister van Koloniën wordt gesteld, op welke wijze het bestuur in Indië dan wel het opperbestuur in Nederland aan het protest der Mohammedanen aandacht heeft geschonken. Men is nu geneigd, — en het is van belang dat deze indruk wordt weggenomen —, aan te nemen, dat de regeering uit vrees voor internationale onaangenaamheden, het protest van haar Mohammedaansche onderdanen eenvoudigweg heeft gedeponeerd.

De vraag is ten slotte ook gerechtvaardigd wat in deze zeer voorname en uiterst delicate kwestie het advies is geweest van de adviseurs voor inlandsche zaken en of de Gouverneur-Generaal eenige poging in het werk heeft gesteld om de ontevredenen door een heldere en juiste uiteenzetting der kwestie van inzicht te doen veranderen. Dat dit laatste niet dadelijk is geschied, blijft in ieder geval te betreuren.

Als tweede bijdrage is in de afl. afgedrukt een „Memorandum van het besprokene ter vergadering van belanghebbenden bij handel, land- en mijnbouw in het gewest Benkoelen, op 15 Juli 1920, welk memorandum den Gouv.-Generaal bij zijn bezoek aan genoemd gewest werd aangeboden en door dezen — blijkens een mededeeling van den hoofdredacteur — zeer welwillend werd ontvangen. — In een bijdrage „Koloniseeren" geeft de hr. P. J. Zurcher Jr. de middelen aan, waardoor z.i. het aantal blijvers van Indië's Europeesche bevolking zou zijn te vermeerderen; tevens zou waardoor meer aan ontginning van woeste gronden in de Buitenbezittingen kunnen worden gedaan. — Verder bevat deze afl., behalve de vaste maandelijksche rubrieken, het slot van Mr. Johan van Dam's rapport over den staat van zaken in Oost-Indië in 1666, medegedeeld door Dr. J. de Hullu.

De Chineesche tempel te Cheribon.

Als No. II eener populair-wetenschappelijke serie geschriften van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen is een fraai geïllustreerd boekje verschenen, getiteld:

Beschrijving van den Koan Iem-tempel Tiao-Kak-Sie te Cheribon, door J. L. J. F. Ezerman, adviseur voor Chineesche zaken.

Met de verschijning van dit geschrift is in de eerste plaats tegemoet gekomen aan een opmerking van den heer G. P. Rouffaer in den „Gids voor de Verzameling van Indonesische en Chineesche kunst te Leeuwarden", dat „een goed geschreven, geïllustreerd boekje door een deskundige over wat er in de Chineesche tempels, de klenteng's, ten onzent te zien is voor belangstellende Europeanen, niet-deskundigen, is en blijft een vrome wensch." Men mag er den heer Ezerman dankbaar voor zijn, dat hij aan dien wenk van den heer R. gevolg heeft gegeven en zijn keus heeft laten vallen op den ouden tempel te Cheribon, welke reeds vóór 1658 moet zijn gebouwd.

Het Indische Leven.

No. 12 bevat een geïllustreerde beschrijving, door Raden Sosrodhimedjo van een warme bron bij Pingit (oostelijk van Banjoemas). Deze bron bevat zwavelhoudend water en is om haar geneeskrachtige eigenschappen tot ver in den omtrek vermaard. Uit de naburige afdeelingen komen dagelijks tal van inlanders de bron bezoeken, om er, door geregeld baden te nemen, genezing te zoeken voor allerlei huidziekten. Het is opvallend, zegt schr., hoe sommige huidziekten, als de meest verbreide „patèk (framboesia) en de kwaardigste zweren, waarvoor men alle hoop op genezing gemeenlijk reeds heeft opgegeven, er na enige badkuren zienderoogen verdwijnen en ten slotte geheel genezen. Alleen...... de weg naar de bron loopt over zeer geaccidenteerd terrein en is zelfs voor gezonden bijna niet te bereiken. Schr. vraagt of hier niet een offervaardig menschenvriend met een welgevulde beurs zou kunnen bijspringen. — In hetzelfde No. bijzonderheden (met foto's) over een ramp in het Garoetsche, tengevolge van hevige regens op 22 Nov. j.l. — Verder o.m. het vervolg der „Legende van Loetoeng Kasaroeng".

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 36: Arowakken (vervolg), door N. Titelplaat: een vischschietende Indiaan in de watervallen van Guyana). — Over het stamwezen in Oost-Indië, door C. Lekkerkerker. VII. De bruidschat. — Verhandeling (Indische schets), door C. O. van der Plas. Bijzonder mooie afbeeldingen van volkstypen uit Sumatra, maken deze aflevering zeer leerzaam.

Mededeelingen Deli Proefstation.

In No. XIII der 2e Serie, vermeldt de hr. J. van Dijk de uitkomsten van regenwaarnemingen op Sumatra's Oostkust, in Atjeh en in Tapanoeli gedurende het jaar 1919.

Teysmannia.

Uit den inhoud van afl. 7: Aanteekeningen over orchideeën. V. Het geslacht Coelogyne (vervolg), door J. J. Smith. — Djarak (Ricinus communis L.) Eenige aanteekeningen over de cultuur van Ricinus communis en de bereiding en eigenschappen van ricinusolie, door M. van der Meer. — Padi. III. Droge en natte rijstbouw in primitieven vorm. b. Hoema-velden, door K. van der Veer (met ill.). — Erfelijkheid en weerstandsvermogen tegen ziekten (bij planten), door W. Bally. — Mogelijkheden op nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Nederl.-Indië. Papierfabricatie, door Dr. A. W. K. de Jong. — Sprokkelingen op landbouwgebied. (De Lantana in Britsch-Indië. Enz.)

Vragen van den Dag.

De hr. E. L. K. Schmülling artikelt in de Dec.-afl. over „de(n) gaande(n) en de(n) komende(n) Landvoogd en de(n) inboorling". Van Gouv.-Gen. van Limburg Stirum zegt schr. o.a. „dat hij de eerste Landvoogd is geweest, die op groote en wijdverspreide deelen der inlandsche bevolking diepen indruk heeft gemaakt; tegen wien met eerbied en groot vertrouwen reeds is en nog wordt opgezien, en die voor zichzelven in de harten der landskinderen een monumentum aere perennius heeft opgericht". Waaraan dit is toe te schrijven? „In de van Limburg Stirum-periode is de „Colourline" grootelijks opgeheven door beëindiging van het rascriterium en daarvoor in de plaats getreden als het ware een panrassiale bekwaamheidslijn, zoodat minderwaardige Europeanen en Chineezen zich in eene levensspeelruimte moeten bewegen o n d e r, en de Inboorlingen, die het zich waardig maken, eene levenshoogte kunnen bereiken op verschillende hoogten b o v e n die lijn." Wat nu, in dit verband, den nieuw benoemden G. G. aangaat, men heeft de verwachting dat hij niet alleen reeds ter wille van de continuiteitshandhaving in het algemeen gesproken zich in de door G. G. van Limburg Stirum aangegeven banen zal moeten bewegen, maar hij heeft reeds een persoonlijke getuigenis gegeven, waaraan men kan toekennen het karakter van een credo als van een pronunciamento in woorden...... geuit in de Tweede Kamer bij de behandeling der Indische begrooting voor 1919, welke woorden aldus luiden: „De Regeering moet toonen, dat zij elke aanmatiging van den Europeaan tegenover den Inlander ten sterkste veroordeelt, dat zij geen bevoorrechting wil van den Europeaan boven den Inlander en dat, wanneer de heer Tjokroaminoto zegt, dat gestreefd moet worden naar rechtsgelijkheid en gelijkgerechtigheid, de Regeering daarmede ten vole instemt."

Hindia Poetra.

In het Nov.-Nr. eene bespreking van het verslag der „Herzieningscommissie"; zoomede het vervolg van het verslag van het Indonesisch Congres te Lunteren, 23—26 Aug. 1920.

De Tropische Natuur.

De Sept.-Oct. afl. bevatten voor liefhebbers van de Indische natuur weder verschillende interessante bijdragen in populairen vorm, de meeste met vele illustraties, als: Het melksterretje (Isotoma longiflóra Presl. fam. Campanulaceae), door B. — Een en ander over de verspreiding van vruchten en zaden (slot), door v. W. — Een excursie naar de Duizend-eilanden (ten noordwesten van Tandjong Priok), door Landrot. — Iets over mimicry (bij dieren), door Dr. K. W. Dammerman. — Waarnemingen in zake het drinken bij vlinders, door S. L. — Iets over den kantjil (dwerghert), door A. v. d. G.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 18: Te weinig toezicht (klacht over te weinig personeel bij den dienst der arbeidsinspectie), door R. B. — Zoeklichten over den omtrek (IV. Landbouw in de Philippijnen), door D. N. — Het behoud van de bouwkruin, door A. — In de rubriek Cultuur- en landbouwberichten o.a.: De rentabiliteit eener Kina-onderneming, door Prof. Dr. A. H. Berkhout. — De Javaan als arbeider in de Soendalanden. — De tegenwoordige ontginningskosten van Rubberondernemingen. — De poenale sanctie. — Excursie naar het Proefrijstbedrijf te Selatdjarang bij Palembang. — De leeftijd van rubberboomen. — De positie der Indische oliefabrieken. — Landbouwtoestanden en vooruitzichten op Sumatra.

De Banier.

Het Nr. van 5 Nov. bevat o.m.: Roomsch-Katholieke missie-actie op Java. — Ambon, door J. A. Soselisa (slot). — Medische kroniek (vervolg). — Oprichting anti-opium-vereeniging.

Nationale Staatkunde Gids.

In No. 134 een artikel: ,,Hervormingen in het koloniaal bestuur.'' Schr. bespreekt in afkeurenden zin den maatregel van G. G. van Limburg Stirum om een commissie te benoemen tot herziening van de grondslagen der staatsinrichting van Ned.-Indië, omdat het bekend was dat men in Nederland eveneens hervorming beoogde van het koloniale bestuur. ,,Het is daarom goed, dat niet al te lang na de indiening van het rapport der Indische herzieningscommissie (30 Juni 1920) de aanvrage om ontslag van den tegenwoordigen landvoogd moet zijn gedaan. Na hetgeen in 1918 is geschied, was de heer van Limburg Stirum, hoe goed zijn bedoelingen ook geweest zijn, niet meer de man om rustig de meer nuchtere, praktische hervormingen van het Indische bestuur te overwegen, die thans vanwege den Minister van Koloniën aanhangig zijn gemaakt.''

In hetzelfde Nr. eene uitvoerige bespreking door Frits Lapidoth, van H. R. Roelfsema's roman: Heerschers over verre eilanden. De door den hr. R. geschetste typen van ,,heerschers'' geven den recensent aanleiding boven zijn stuk de woorden: ,,Zijn er zoo?'' te plaatsen.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 50: Berichten van de afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 4: Over het voorkomen van tras in Nederl.-Indië, door Dr. E. C. J. Mohr. — Bijdrage tot ontleding van het Inlandsch Landbouwbedrijf, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Popular oil gology, by V. Ziegler, besproken door Dr. L. Rutten. — Eene nieuwe suikerleverende plant, door P. G. — Suiker als oorzaak van Cuba's welvaart. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft weder een opgave van recente literatuur over rubber, suiker, tabak, thee, enz.

* * *

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de volgende publicaties:

Some experiences of a New Guinea Resident Magistrate, by captain C. A. W. Monckton. With 37 illustrations and a map (London, J. Lane).

Stukken betreffende de handelsbetrekkingen met Japan in het begin der negentiende eeuw, medegedeeld door Prof. Mr. N. W. Posthumus (in Economisch Historisch Jaarboek. Deel VI).

Aziatische politiek, door Mr. A. B. Cohen Stuart (Vragen des Tijds. Dec. '20).

The cultivation of Peruvian bark or Quinine in Java, by J. J. Paerels (with illustrations) (Commercial Holland, Nov. '20).

Het onderhoud der wegen in den Volksraad, door F. W. Th. van Oordt. — Ontwerp van wet tot hervorming van het bestuursstelsel in Ned.-Indië, met een memorie van toelichting, dd. 11 Sept. 1920 door den Gouv.-Gen. bij den Volksraad ingediend. Locale Belangen, 1 Nov. '20).

Notes on Dr. W. L. Abbott's second collection of birds from Simialur Island, Western Sumatra, by H. C. Oberholser (Proceedings of the United States National Museum, Vol. 55, 1920, bl. 473—498).

Suriname.

Ons nummer van 2 December bevatte het verslag van een proefneming met tractors onder leiding van den nieuwbenoemden landbouwleeraar, den heer van Waveren.

Wij meenen onzen lezers niet te mogen onthouden het verhaal van de lotgevallen, die ten slotte er toe geleid hebben den heer van Waveren een werkkring in Suriname te doen zoeken. Dat wij in Suriname zulk een goede kracht hebben gekregen danken wij. . . . aan de Sovjet regeering.

Wij ontleenen het verhaal aan de September-aflevering van het landbouwkundig tijdschrift ,,West-Indië''.

Het is de nieuwe directeur van den landbouw, de heer E. Snellen, die het mededeelt:

,,De heer van Waveren behoort tot de groote familie der bloembollenkweekers van dien naam, welke gevestigd is in Hillegom, verdeeld in verschillende firma's, welke alle groote zaken in dit artikel over de geheele wereld drijven.

Reeds jong werd de heer van Waveren naar het buitenland gezonden en volgde te Darmstadt de landbouwschool, kwam na afloop daarvan in zijn vaders zaak en bereisde Rusland tot verkoop van bollen. De daar aangeknoopte betrekkingen bezorgden hem na eenige jaren de aanstelling tot rentmeester op een groot landgoed nabij Moskou; doch enkele jaren later verliet hij die betrekking om tezamen met een grondbezitter de exploitatie van een grooter landgoed voor eigen rekening te gaan drijven.

Dit landgoed lag in het Tule-Gouvernement, een streek met een zomer van 5 maanden, waarin men gemiddeld een Surinaamsch klimaat geniet, en een winter van 7 maanden met temperaturen tot 32° R onder nul. Volgens van officieele zijde ontvangen mededeelingen is het den heer van Waveren gelukt dit landgoed, dat een uitgestrektheid had gekregen van 1700 H.A., gelijk aan 8000 akkers, tot model bedrijf te maken voor landbouw, tuinbouw en voor zaadteelt. Een uitgebreide veestapel, paarden, koeien, varkens en kippen was daar aanwezig, de beste landbouwmachines, electrisch gedreven, waren in het gebruik en de uitkomsten gaven gelegenheid aankoop en exploitatie binnen eenige jaren te dekken.

Er zou voor den eigenaar zeker geen reden geweest zijn dit voor die streek ongekend model-bedrijf te verlaten. Wanneer niet de omwenteling in den regeeringsvorm gekomen was, die alle bezit in Rusland uit den booze achtte.

Op zekeren dag ontving de heer van Waveren de mededeeling, dat hij ontzet was uit zijn bezit en dat zijn landgoed met den geheelen inventaris in handen van den Staat, de Sovjet republiek, was overgegaan, z.g. ,,genationaliseerd''. Om dit besluit goed duidelijk te maken werd de eigenaar met zijn zoon in de gevangenis gebracht.

Later begreep men van de ervaring van dezen landbouwkundige toch nog te kunnen genieten en gelastte de Overheid den heer van Waveren de landsdienaren te onderrichten in het beheer van een landgoed, hetgeen deze gedurende 1½ jaar heeft gedaan.

Toen in Mei 1920 de Nederlandsche regeering het stoomschip ,,de Lingestroom'' naar Rusland zond om talrijke daar nog in armoede vertoevende landgenooten naar het vaderland terug te brengen, gelukte het den heer van Waveren ontslag te krijgen uit zijn eervolle functie en zich met zijn gezin bij de droeve tocht der Nederlanders aan te sluiten.

Fabrikanten, handelaars, grondeigenaars, meest allen eens zeer welgesteld, keerden beroofd van alle bezit, zonder eenig geld of have terug en moesten opnieuw gaan zoeken om zich een bestaan te verschaffen. De heer van Waveren heeft dit nu in Suriname gevonden. Moge het hem gelukken zijn groote energie, kennis en ervaring dienstbaar te maken aan den landbouw in Suriname, dan zal die er wel bij varen en hem ongetwijfeld daar dankbaar voor zijn. Moge hij persoonlijk ook de voldoening vinden in zijn werk, die allen hem zeker — op grond der ondervonden teleurstelling — van harte toewenschen''.

* * *

In de memorie van toelichting deelt de Minister van Koloniën mede, dat hij deze begrooting, zooals zij na de behandeling in de Koloniale Staten door den waarnemenden gouverneur voorloopig is vastgesteld, bijna in haar geheel heeft overgenomen.

Niettemin vertoonen de eindcijfers van het wetsontwerp aanzienlijke verschillen met die van de voorloopige begrooting.

Van drie posten heeft de Minister de op de voorloopige begrooting uitgetrokken bedragen van uitgaven verminderd en wel ten einde:

1e. niet ten volle te doen overgaan tot de in de

voorloopige begrooting voorgestelde uitbreiding van politie;

2e. de aanstelling van een gymnastiekonderwijzer met middelbare bevoegdheid voorshands achterwege laten blijven;

3e. den aanleg van verharde voetpaden op vestigingsplaatsen in een minder snel tempo dan in de voorloopige begrooting was voorgesteld te doen plaats hebben.

Deze verminderingen betreffen tezamen een bedrag van *f* 22.200.

Daarentegen geeft de Minister naast enkele kleine noodzakelijke verhoogingen wegens om bijzondere redenen aan landsdienaren toegezegde inkomsten, voor aanzienlijke verhoogingen in overweging en zulks in verband met de in de kolonie toe te passen gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs, met de verhooging van de pensioenen, alsmede met het oog op eerlang te treffen nieuwe wedderegelingen.

De gezamenlijke verhoogingen in het wetsontwerp van in de voorloopige begrooting geraamde uitgaven, waartegenover een gezamenlijke vermindering van uitgaven van *f* 22.200 staat, bedragen *f* 1.809.980, waaronder begrepen zijn *f* 75.000 meer voor het bijzonder onderwijs; *f* 104.800 meer voor pensioenen en *f* 1.600.000 meer voor duurtebijslagen dan wel voor een nieuwe wedderegeling als bovenbedoeld.

Tegenover de hoogere uitgaven mag worden verwacht een belangrijke versterking van de middelen, welke, in tegenstelling met de in de oorlogsjaren geheven tijdelijke opcenten op verschillende belastingen, een blijvend karakter zal dragen. Die versterking betreft: 1. een wijziging van de verordening op de inkomstenbelasting; 2. eene herziening van het tarief van invoerrechten. Volgens nadere mededeelingen van den landvoogd zullen evenbedoelde voorzieningen de koloniale middelen versterken met naar raming onderscheidenlijk *f* 300.000 en *f* 200.000.

Bij de toelichting der artikelen deelt de Minister mede, dat hij meent, dat de geldelijke toestand van de kolonie ertoe noopt de aanschaffing van een nieuw stoomschip voor den zeedienst (waarvoor op de definitieve begrooting reeds *f* 500.000 was uitgetrokken) nog eenigen tijd uit te stellen.

* * *

Het „Algemeen Handelsblad" schrijft:

„De spoorweg in Suriname. Bij het ontwerp-begrooting voor Suriname voor 1921, bij de Tweede Kamer ingediend, zijn de posten, in de voorloopig vastgestelde begrooting voorkomende, voor de uitgaven ten behoeve van den spoorweg van Paramaribo tot aan Dam aan de Sarakreek, gehandhaafd. Evenals voor het loopende jaar is voor dit doel een bedrag van *f* 270.000 in totaal uitgetrokken. De Minister heeft dus, zeer terecht, zijn sanctie onthouden aan den door gouverneur Staal getroffen maatregel, waardoor verschillende belangen in de kolonie ernstig zouden zijn geschaad. Suriname behoudt zijn spoorweg, geheel intact. Zoo behoort het".

Moge het „Handelsblad" het aan het rechte eind hebben!

* * *

Met betrekking tot een suppletoire begrooting van Suriname voor 1920 vestigden enkele leden de aandacht op de vragen van het lid der Kamer De Jonge betreffende de pensioenen van ambtenaren in de koloniën Suriname en Curaçao; zij merkten op, dat geen antwoord is gegeven op de vraag, of het niet billijk zou zijn de storingen, die tot nu toe op de daarbij omschreven wijze voor de betrokkenen verloren gingen in den vorm van toeslag op het pensioen hun ten goede te doen komen. Zij waren van meening dat deze toeslag alsnog zou moeten worden berekend boven de thans voorgestelde verhooging van 40 pCt.

* * *

„De West" schrijft:

„De organisaties van Landsdienaren, wachtensmoede, hebben een telegram gestuurd aan de Tweede Kamer, met een dringend beroep om steun voor de zoo lang beloofde salarisherziening.

Een apart telegram is verzonden aan de Kamerleden v. Ossendorp, de Jonge en Ketelaar, om het verzoek aan de Kamer te willen ondersteunen.

Aan den Gouverneur is afschrift gezonden van het telegram.

Het is te hopen, dat nu eindelijk de Landsdienaren iets definitiefs zullen vernemen. Daar de salarisherziening zelve — om reden die wij meermalen hebben uiteengezet — onmogelijk binnen korten tijd kan tot stand komen — is o.i. de eenige uitweg een verhooging van den duurtebijslag met ingang van 1921.

Verder waren de organisaties van Landsdienaren voornemens om als er voor dien tijd geen bevredigend antwoord uit Nederland was ontvangen, den 10den November een groote betooging te houden."

* * *

Het verslag van de Surinaamsche Bank over 1919 is verschenen. Op de — als altijd — belangrijke economische beschouwingen komen wij terug.

* * *

Prof. P. C. Flu, directeur van het geneeskundig laboratorium te Weltevreden, benoemd tot hoogleeraar in de tropische hygiëne aan de Leidsche Universiteit, kan eerst in Mei van het volgend jaar hier te lande worden verwacht.

Curaçao.

De plannen van den Gouverneur.

Ofschoon uit de kolonie geen nadere berichten ons bereikt hebben, schijnt het wel juist te zijn, wat wij 25 Nov. l.l. aan „Voz di pueblo" ontleenden, dat de wenschelijkheidsbegrooting in het moederland bij de regeering geen instemming gevonden heeft. Aan de „N. R. Ct." ontleenen wij het volgende uit de M. v. t. op de bij de Tweede Kamer ingediende begrooting voor 1920:

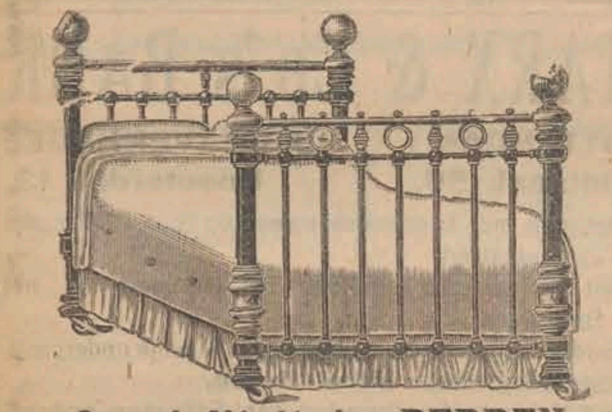
„De minister heeft slechts enkele posten uit deze wenschelijkheidsbegrooting overgenomen, omdat na de totstandkoming der aanvullingsbegrooting geen voldoende tijdsruimte beschikbaar zal zijn voor de uitvoering nog in dit jaar van de voorgenomen voorzieningen. De kredieten, welke de gouverneur voor de overige door hem wenschelijk geachte maatregelen heeft aangevraagd, heeft de minister, voor zoover hij zich met de voorstellen van den landvoogd heeft kunnen vereenigen, ten volle dan wel ten deele in het onderhavig wetsontwerp opgenomen. Voorts is in dit ontwerp rekening gehouden met de door den gouverneur bij een aanvullingsbegrooting voor 1921 aangevraagde nadere kredieten."

Dit bericht moet voor den Gouverneur wel zeer teleurstellend zijn. En van de motiveering van 's Ministers beslissing — indien juist weergegeven — begrijpen wij niet veel. Omdat in 1920 de voorgenomen voorzieningen niet meer konden worden uitgevoerd, worden voor 1921 dezelfde posten niet aangevraagd? Wij schorten ons oordeel intusschen op, tot wij de officieele stukken voor ons hebben. Dan hopen wij ook op de rest terug te komen.

Droogte - regen.

Curaçao heeft weer een geweldige periode van droogte doorgemaakt. Af en toe hebben wij een en ander meegedeeld over den ellendigen toestand, die hiervan het gevolg is, o.a. in prijsstijging van drinken putwater. Het schijnt, dat nu eindelijk de lang verbeide regen gekomen is. Op 1 November, even na den middag, is een overvloedige regenbui losgebarsten, naar de „Amigoe" meedeelt. In de stad werd een regenval van 27 m.M. geregistreerd. Den volgenden dag begon het eerst goed: de regenmeter

wees 43 m.M. aan. En zoo ging het eenige dagen door.

Epidemie.

De „Amigoe di Curaçao deelt mee, dat eind October op St. Eutatius een hevige epidemie uitgebroken is, waardoor ¼ gedeelte der bevolking is aangetast. Reeds zijn een 22 kinderen aan de ziekte bezweken. Volgens de laatste berichten, zijn in het geheel reeds 66 personen aan de ziekte gestorven. Sommigen vermoeden, dat hier van dysenterie sprake is, anderen noemen het cholerine.

„Het komt ons wel vreemd voor", schrijft het blad, „dat volgens verklaring van den Gouvernements-Geneeskundige deze ziekte niet van besmettelijken aard is, zoodat er door het Bestuur aldaar dan ook geen quarantaine-maatregelen zijn voorgeschreven."

Staking.

Er is deze week een staking uitgebroken onder de Curaçaosche werklui, die bezig zijn den nieuwen toren op te bouwen van ons draadloos station van het Riffort. Het schijnt, dat hen de broodkruimels beginnen te steken. Bij een dagloon van *f* 7, dat zij reeds hebben, vragen zij nog een opslag van *f* 2.

Voor zoover wij weten, zijn hun eischen nog niet ingewilligd. („A. d. C.")

Aruba.

„La Cruz" deelt mee, dat tot gezaghebber is benoemd de heer F. Quast.

Kleine Berichten.

De Hollandsche bank voor West-Indië heeft op Otrabanda een spaarbank geopend.

In October l.l. zijn 52 schoomschepen de haven van Willemstad binnengeloopen. „La Cruz" deelt mee, dat hiermee het record van 50 per maand is geslagen.

Volgens het laatste jaarverslag is bij de Spaar- en beleenbank, niettegenstaande 540 nieuwe boekjes zijn uitgegeven, ruim *f* 33.000.— meer opgevraagd dan ingelegd.

Naar wij indertijd meedeelden, is besloten een duurtetoeslag te geven aan ongehuwde ambtenaren, die niet meer dan *f* 1000.— en aan de gehuwden, die niet meer dan *f* 2000.— traktement hadden. Volgens „La Cruz" zijn velen bij de uitbetaling van deze maand extra teleurgesteld, omdat het Gouvernement bij berekening dezer salarissen de ontvangen duurtetoeslagen meegerekend had.

West-Indische Kamer.

Verschenen is het eerste jaarverslag over 1919. Het blijkt, dat de werkzaamheden van de Kamer zich hoofdzakelijk bepaalden tot het geven van inlichtingen. In hoeverre deze een gunstig gevolg hebben gehad wordt niet meegedeeld. De ontvangsten bedroegen *f* 585.—, het jaar sluit met een tekort van *f* 156.24. Gelukkig kon vermeld worden, dat sedert het ledental belangrijk uitgebreid is.

In de wel wat eenzijdig Surinaamsche samenstelling van het bestuur is verandering gebracht door de opneming van de heeren Mr. Nuyens, oud-gouverneur van Curaçao en G. J. van Grol, oud-gezaghebber van St. Eustatius.

Kalender.

Ook voor 1921 verschijnt van de W. I. Kamer weder de West-Indische Kalender.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Emigratie.

De superintendent voor emigratie van het Canadeesche departement van immigratie en kolonisatie te Londen heeft de volgende mededeeling doen toekomen aan den directeur van het informatiebureau der Nederlandsche vereeniging „Landverhuizing" in den Haag.

„Bij Regeeringsbesluit is bepaald, dat immigranten, behoorende tot de arbeidersklassen (geschoold of on-geschoold), bij aankomst in Canada tusschen 1 Januari 1921 en 31 Maart a.s. in het bezit moeten zijn van ten minste 250 dollar, bovendien van 125 dollar voor de in hun gezelschap reizende echtgenooten en voorts van 50 dollar voor ieder kind tusschen 5 en 18 jaar.

Bovenbedoelde tijdelijke bepalingen zijn niet van toepassing op hen, die eene speciale vergunning hebben om naar Canada te vertrekken en in het bezit zijn van de daarvoor benoodigde landingskaarten."

Wij willen aan deze speciale landverhuizingsaangelegenheid voor Canada een stukje toevoegen voor landverhuizers in 't algemeen van belang. Het bevat wel geen nieuw gezichtspunt, integendeel, het betreft een waarschuwing, die hare waarde heeft zoolang en waar de emigratie bestaat, maar die juist daarom eigenlijk nooit te vaak herhaald kan worden. Hetgeen wij er van bijbrengen is genomen uit een artikel: Auswanderungsschwindel in de Deutsche Kolonialzeitung van 20 November.

Veel gevaarlijker dan de inlichtings- en letterkundige Schwindler zijn, zegt de schrijver, de plaatsingsbureaux voor 't buitenland. Daar gaan veelal zij, die veiligen raad zoeken, heen, of die gewaarschuwd zijn om er maar niet op goed geluk op uit te trekken. Voor elk beroep zijn daar plaatsen beschikbaar. Bij onderzoek of bij ondervinding blijken de aangeboden stellingen veelal in 't geheel niet te bestaan. De plaatsbemiddelaars, die voor vrouwenbetrekkingen optreden, zijn de allergevaarlijkste. Zij weten in aanraking te komen met jonge meisjes en alleenstaande vrouwen, die wel eens over het trekken naar den vreemde gedacht hebben. Haar wordt het leven ginder in de mooiste kleuren afgeschilderd en verlokkend voorgesteld, en men weidt vooral de voordeelen breed uit over het eerbare bestaan, dat zij zich kunnen verschaffen, wanneer zij in een rijk gezin als opvoedster of huisvrouw werkzaam kunnen zijn. Deze tusschenpersonen zijn meestal volleerde kapte meisjeshandelaren, die de kunst verstaan om hunne slachtoffers op geraffineerde wijze te bedotten.

Zoo als wij zeiden, 't is helaas een oud en algemeen misbruik. Een vorige Indische mail bracht ons onder 't nieuws uit de gerechtszaal nog een paar voorbeelden van Javaansche meisjes door wervers opgepikt of ingepalmd, met dezelfde oogmerken als de hier gesignaleerde Duitsche slavinnenhandelaars. Men worde niet moede te waarschuwen. De rechter worde niet moede te straffen, gevoelig te straffen.

De voorraden bij 't Panamakanaal.

Velen meenen, dat 't Panamakanaal een interoceanische doorgang is zonder meer, merkt de Manchester Guardian op. Ten onrechte dan; het blad kreeg van professor Dr. Whitbeck een rapport over een verblijf van twee maanden in de kanaalstreek, waaruit blijkt, dat daar heel veel tot stand is gebracht, waarvan zelfs personen, die niet tot de oppervlakkige menigte behooren, zich geen denkbeeld vormen. Zoo bevinden zich aan de uitgangen ter weerszijden reusachtige kolenstations, wier aanleg 5 millioen dollar gekost heeft. Zij zijn voorzien van de meest moderne laad-inrichtingen. Voor de schepen, met petroleum als brandstof, zijn er depots aanwezig, die in 't vorige jaar 2.650.000 blikken opnamen. Een ijsfabriek heeft altijd ijs in voldoende hoeveelheid voor de schepen beschikbaar; het 40.000 morgen onvruchtbare grond zijn in weiland ... schapen; daar vinden 30.000 runderen voedsel. Een model slachterij, met inrichting om 't vleesch in ... te bewaren, voorziet in de voedselbehoefte van de doortrekkende schepen.

San Francisco en de handel met China.

Fransch Indochina heeft een attaché commercial in de Vereenigde Staten. Deze, de heer G. Giraud, heeft over bovenstaand onderwerp eenige beschouwingen gegeven, die, in 't kort weergegeven, op 't volgende neerkomen.

Binnenkort mag San Francisco de voordeelen verwachten van een der belangrijkste oplevingen in den handel, die de wereld gekend heeft. China biedt, met zijne 400 millioen onverzadigbare inwoners, het ruimste veld der aarde voor de ontwikkeling van nijverheid, handel en rijkdom. De mogelijkheden, die in dit opzicht al bestonden, gaan door twee gebeurtenissen van jonge dagteekening hare verwezenlijking tegemoet. De eerste is de onderteekening te Washington van 't contract, waardoor 't internationaal Chineesch consortium bezegeld is. De tweede is de beslissing van de verbonden Amerikaansche bankiers, om tot samenwerking te komen voor de ontwikkeling van den handel met 't buitenland.

De eerste zal de verwezenlijking veroorloven van een plan om de Chineesche belangen te doen behartigen door de toonaangevende financieele machten. De twee...

... zal de noodige fondsen bezorgen voor een uitgebrei-... handel tusschen de Vereenigde Staten en de 400 ... lioen Chineezen. De Stille Oceaan moet hierdoor in ... ten tijd het middelpunt worden van den grootsten ... eldhandel en de westkust van Amerika wordt dan ... drukste verkeersstreek.

... Steunend op het consortium zullen leeningen worden ... strekt voor den opbloei van China's nijverheid. De ... orwegen in Hoekoeang, de munthervorming en ... dere vraagstukken zullen tegelijk om volle aandacht ... gen.

De leden van 't consortium hebben nog geen leening ... China gelanceerd; volgens Giraud, verwacht men ... de Vereenigde Staten een belangrijk deel zullen ... schieten van 't bedrag, hetwelk het consortium be-... en heeft te willen leenen.

Tot zoover de groote verwachtingen van den Fran-... handelsattaché; maar lazen wij niet reeds, dat ... in China geenszins algemeen met de welwillend-... van de Amerikaansche geldvorsten ingenomen is? ... zouden nog Chineezen zijn, die op eigen krachten ... en vertrouwen om uit de geldelijke zorgen te ko-... Als deze opvatting de bovenhand krijgt, zou Gi-... zijn voorstelling moeten herzien.

Joodsche vluchtelingen uit Anatolië.

... eer kwam een zwerm vluchtelingen uit Armenië te ... bay aan. Het waren ditmaal meerendeels Joden ... alle leeftijden, vrouwen met zuigelingen, grijs-... 112 Armenianen en 85 Perzen. Aan een corres-... dentie in de mail-editie van de „Indian Times" van ... November ontleenen wij de volgende bijzonderheden ... de door de vluchtelingen gedane verhalen. Allen ... Turksche onderdanen en woonden in of om Ana-... Eenige maanden geleden overrompelden Russische ... jewiki de plaats en dreven er de Turken uit. De ... ende Bolsjewiki gaven de teugels van 't bewind ... hunne Armenische partijgenooten over en verlie-... de stad. De nieuwe machthebbenden wierpen zich ... lijk op de Joden, honderden werden afgemaakt. ... oude man van 70 jaren, een architect, in goeden ... zag al zijn familieleden, zijn vrouw en 8 kinde-... om 't leven brengen; hem werd met een dolk een ... uitgestoken. Vele anderen deden dergelijke verha-... Ieder had 't verlies van familieleden te betreuren. ... de vlucht hadden zij vrijwel alles in de steek moeten ... en velen toonden de litteekens van schot- of ... wonden. Zij wisten Bagdad te bereiken, waar zij ... vonden bij hunne geloofsgenooten. Daarna na ... gezonden, hielp de Britsche overheid hen voor ... overtocht naar Bombay. De Zionist Association, ... mede de opperrabijn en zijne helpers trekken zich ... hun lot aan. Men hoopt toestemming te verkrij-... om hen naar Palestina te laten gaan.

... olgens de laatste berichten hebben de Bolsjewiki ... gelegenheid gekregen, in overeenstemming met ... Kemalisten, hun zegeningen aan geheel Armenië ... chtig te doen worden, terwijl Wilson goedaardig ... voorstel ter bepaling van de Armeensche grenzen ... den Volkenbond heeft doen toekomen.

Rassen-verdraagzaamheid!

... eeft de Japansche regeering, naar beweerd wordt, ... slotte maar moeten berusten in de uitsluiting van ... ners van 't recht op grondbezit in Westelijk Ame-... maar komen vele Japanners daar tegen in ver-... blijft in Canada de agitatie tegen Japansche, Chi-... che en Britsch-Indische immigratie voortbestaan; ... de presidentsverkiezingen in de Vereenigde Sta-... weer eens de gelegenheid te demonstreeren hoe ... de verbroedering van blank en zwart onder de ... der streepen en sterren staat; staat het met de ... oedering van Afrikaan en Kaffer niet veel beter ... elen deze beiden al evenmin voor de Britsch-Indi-... immigranten; wij vonden onlangs ook nog een ... aling uit een zitting van de Wetgevende Kamer ... eensland, in 't democratisch gestemde Australië ... die een kijk geeft in de gemoedelijke stemming, ... daar heerscht ten opzichte van anders gekleur-... De heer James Edmund kon onder toejuiching van ... medeleden 't volgende verklaren, toen de toe-... van Hindoes in Australië aan de orde was: Wij ... een blank Australië, dat is voor ons een evan-... Engeland vergete niet dat de vlag een stuk doek ... ras is daarentegen van vleesch en bloed; wil ... ons ras vervalschen, dan zouden wij de vlag ... en." Van de Hindoe-toelating is afgezien.

... rigens is bekend, hoe de Australiër ook tegenover ... spronkelijken bewoner van zijn land staat, hij ... nover deze nog minder barmhartig. Weggedron-... in 't noordelijke deel, vergaat de oer-Australiër ... in tering en geslachtziekte, geschenken van den ..., die meester geworden is in zijn land.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

CONCEPT-NOTULEN VAN DE HOOFD-BESTUURSVERGADERING VAN ZATERDAG 27 NOVEMBER, DES NAMIDDAGS TEN 2 URE, LAAN VAN MEERDERVOORT 187.

Aanwezig de Leden: Mr. W. Sonneveld, Voorzitter, Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher, den Haag, Mejuffrouw J. van der Schuyt, Utrecht, H. J. A. Raedt van Oldenbarnevèld, den Haag, J. H. Calmeyer, Apeldoorn, Z. G. Ph. Marcella, Rotterdam, F. E. Luitjes, Nijmegen, J. P. Th. J. Brondgeest, Haarlem, J. A. van Hamel, Leiden, C. H. L. Baelde, Amsterdam en F. H. A. van der Brugh, Secretaris.

Afwezig met kennisgeving de Leden: Mr. Dr. C. F. Schoch, Amsterdam, H. J. M. Baumann, Arnhem, F. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn, Dr. H. H. Zijlstra, Deventer en R. Zuyderhoff, Onder-Voorzitter.

Afwezig zonder kennisgeving: Mevrouw de Douair. Jhr. H. C. Clifford Kock van Breugel-Roelofs, Breda, en H. J. Hoekstra, Leiden.

De Voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen hartelijk welkom, inzonderheid mevrouw ten Bosch-Bosscher, die haar gastvrije vertrekken ter beschikking heeft willen stellen voor deze bijeenkomst welke zij, ondanks hare ongesteldheid, uit sympathie voor „Oost en West" met hare tegenwoordigheid heeft willen vereeren. De Voorzitter stelt deze belangstelling op hoogen prijs en wenscht haar een spoedige beterschap toe, overtuigd hiermede ook het gevoelen der vergadering weer te geven.

Voor de eerste maal een Hoofdbestuursvergadering der Vereeniging leidende, meent de Voorzitter aan de behandeling der agenda een enkel persoonlijk woord te moeten doen voorafgaan. Niet zonder eenige aarzeling, zegt Z.H.E.G. er toe te zijn overgegaan om het voorzitterschap dezer Vereeniging te aanvaarden; is hij daartoe toch besloten, dan zijn het voornamelijk twee redenen welke den doorslag gegeven hebben. De eerste is, dat hij na terugkeer in het vaderland dankbaar blijft herdenken het land, in hetwelk het hem gegeven was een deel van zijn leven vruchtbaar werkzaam te zijn, een land dat met zoo innige banden aan Nederland verbonden is en waarvoor hier de belangstelling zoo bedroevend gering is. Toen nu een beroep werd gedaan op zijne medewerking om aan het hoofd te willen staan eener Vereeniging, welker hoofddoel het is om hierin verandering te brengen, om die belangstelling aan te wakkeren, heeft hij gemeend, nu arbeidslust en kracht hem nog zijn toebedeeld, dit beroep niet te moeten afwijzen. In de tweede plaats heeft hij gemeend zich beschikbaar te moeten stellen, omdat de betrekking van voorzitter door zeer weinigen geambieerd wordt en hij, door het aanbod niet te weigeren, de moeilijkheden voor de Vereeniging aan de keuze van een Voorzitter verbonden uit den weg kon ruimen. Spreker eindigt met den wensch, dat het hem gegeven moge zijn de Vereeniging tot hooger bloei te brengen en doet daarbij een beroep op den steun en de medewerking van zijn medeleden van het Hoofdbestuur, die hij daarbij niet kan ontberen. (Instemming).

Hierna wordt de Secretaris uitgenoodigd de notulen der vorige Hoofdbestuursvergadering van 24 April l.l. voor te lezen, welke daarna worden goedgekeurd en gearresteerd, onder opmerking evenwel van de heeren Brondgeest, Baelde en Luitjes, dat de laatste Hoofdbestuursvergadering heeft plaats gehad vóór de Algemeene Vergadering op 6 Juli l.l. en dat in deze notulen niet werd aangetroffen de mededeeling dat het salaris van den Hoofdbestuurder in Indië was vastgesteld geworden op ƒ 1200.— 's jaars. De Secretaris deelt mede, dat hij de notulen der vergadering op 6 Juli alsnog in schrift zal brengen, overeenkomstig het concept voorkomend in het Koloniaal Weekblad van 22 Juli l.l., No. 30.

Punt II der agenda: Bekrachtiging der benoeming als leden der Studie-commissie van de heeren Dr. L. W. Th. Baron van Boetzelaar van Dubbeldam, Dr. Vinkesteyn en Lumentut, Officier van Gezondheid 1e klasse met verlof. Na toelichting van den Voorzitter worden deze benoemingen bekrachtigd.

Punt III. Exploitatie Koloniaal Weekblad.

De Voorzitter leidt deze bespreking in met de mededeeling, dat de Vereeniging hiermede staat voor een hoogstbelangrijke beslissing. De Firma ten Hagen, die tot nu toe voor de exploitatie van het

Orgaan der Vereeniging in zijn huidigen vorm ƒ 13.000.- berekende, had zich genoodzaakt gezien het bedrag voor het volgend jaar te brengen op ƒ 18.000.—. Gelet op den finantieelen toestand der Vereeniging was het Dag. Bestuur niet genegen hierop in te gaan en deed het de Firma ten Hagen weten, dat, mocht zij dezen eisch onverzwakt handhaven, het Bestuur zich genoodzaakt zou zien zoodanige voorstellen aan de Hoofdbestuursvergadering voor te leggen als waartoe de nieuwe situatie zou nopen. Evenwel bleek de Firma ten Hagen tot een nadere bespreking, gelijk ook het Dag. Bestuur wenschte, gaarne bereid met dat gevolg, dat het gezamenlijk overleg, gehouden op 10 November 1920, tot het denkbeeld leidde om de geheele exploitatie van het Koloniaal Weekblad in handen te stellen van de Firma ten Hagen, waardoor geldelijke risico voor de Vereeniging zou vervallen. Dat denkbeeld, in beginsel door beide partijen aanvaard, is thans nog niet in concreten vorm verwezenlijkt, bijaldien de onderhandelingen omtrent enkele punten, welke contractueel zullen moeten worden vastgesteld, nog hangende zijn. De gedachtenwisseling uit des voorzitters mededeeling ontstaan, en waaraan voornamelijk mejuffrouw van der Schuyt en de heeren Brondgeest en Baelde deelnamen, had tot gevolg dat, waar de Voorzitter der vergadering nog instantelijk gevraagd had zich te willen uitspreken omtrent de te volgen gedragslijn, ingeval de nog hangende punten tot geen bevredigende oplossing zouden voeren, de heer Brondgeest voorstelde, het Dagelijksch Bestuur blanco volmacht te verleenen om naar bevind van zaken te handelen, een voorstel waarmede de overige leden onverdeeld hunne instemming betuigden.

Punt IV der agenda luidt: Aanstelling van een propagandist voor het werven van leden, c.q. begunstigers.

Bij dit punt zegt de voorzitter, dat, dank zij hetgeen in deze door den vorigen Secretaris-Penningmeester is verricht, het ledental en het aantal begunstigers aanmerkelijk is toegenomen; diens opvolger is eveneens in die richting met vrucht werkzaam geweest, doch waar de werkzaamheden verbonden aan het Secretaris-Penningmeesterschap der Vereeniging van dien omvang zijn, dat bij het vervullen van beide functies op den duur een dier beide bij de andere mogelijk zou moeten worden achtergesteld, besloot het Dagelijksch Bestuur om een afzonderlijk Propagandist aan de Vereeniging te verbinden, voorloopig als proef voor den tijd van drie maanden, alzoo te eindigen met ultimo Januari 1921. De Propagandist, de heer Zurhaar, ontvangt 40 pCt. provisie en vrije reiskosten. De vergadering hecht aan dezen voorloopigen maatregel hare goedkeuring.

Punt V. Mededeelingen.

Reeds gedurende den loop der besprekingen had de Voorzitter gelegenheid gevonden de vergadering in kennis te stellen met enkele punten van minder aanbelang; sedert de laatste Hoofdbestuursvergadering in den boezem van het Dagelijksch Bestuur behandeld, maar waarvan de vermelding niettemin dienstig werd geacht, zoodat thans overgegaan kan worden tot de rondvraag.

De heer Brondgeest verzoekt om vóór het uitschrijven der agenda van de Hoofdbestuurvergaring voortaan de Afdeelingen opgaaf te verzoeken van datgene, wat deze gaarne op de agenda ter behandeling zouden zien vermeld. Verder vroeg dat lid, hoe het staat met de indertijd aangekondigde Prijsvraag voor populaire geschriften van Indië. Er was toch een bijdrage ingezonden. De Secretaris antwoordt dat inderdaad een inzending geschied was door den heer Brondgeest Jr. die evenwel geen bericht van ontvangst gekregen had, omdat meerdere inzendingen ingewacht waren welke echter, helaas, achterwege zijn gebleven. En eindelijk geeft de heer Brondgeest zijn wensch te kennen dat de Vereeniging pogingen in het werk zal stellen om zich het praedicaat „Koninklijk" te zien verleend. De Voorzittter zegt overweging toe, en bespreking in het Dagelijksch Bestuur.

Niemand verder iets ter tafel te brengen hebbende, sluit de Voorzitter de vergadering, onder dankbetuiging nogmaals aan Mevr. ten Bosch voor de door haar verleende gastvrijheid en aan Mejuffrouw van der Schuyt en de heeren aanwezigen, voor hunne opkomst.

COMMISSIE VOOR WEST-INDIË.

VERGADERING op *Zaterdag 18 December 1920* om $2\frac{1}{2}$ uur, in de Leeszaal van het Gebouw, Heulstraat 17, Den Haag.

Agenda:

I. Notulen.
II. Behandeling van het op de vorige vergad... aangehouden voorstel-de Gaaij-Fortman.
III. Behandeling van het vertrouwelijk rondsch... ven van den wd. Voorzitter.
IV. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris:

F. H. A. VAN DER BRU...

Mutaties van 8—14 Dec. 1920.

Nieuwe Leden.

J. Hasper, Adj. Referendaris O.-I.D., Gouda, Gouw... ƒ 5.—.
W. J. J. Michielsen, Amsterdam, Oost-Einde 14, ƒ 5...
P. A. Emanuel (Stud. Afd.), Leiden, Hooge Rijndijk ... ƒ 2.50.
C. C. Stael van Holstein van Vloten, Haag, Stadh...derslaan 74, ƒ 5.—.
H. van der Woerden, Rotterdam, Boesemsingel 1... ƒ 5.—.
Openbare Leeszaal en Bibliotheek te Breda, Cathar...straat 11 (present-exemplaar).

Afschrijven.

B. C. Th. Derksen, Wulperveen, Voorthuyzen, ƒ 2...
H. J. van Munster, 's-Hertogenbosch, Fonteijnstraat ... ƒ 2.50.
C. D. Post, Bussum, Vlietlaan 14, ƒ 1.50.
Grand Café de Kroon, Amsterdam, Rembrandtpl... (Abonnement), ƒ 5.—.
Mr. J. W. Barkey, Voorburg, Prins Albertlaan 1 (ov... leden), ƒ 5.—.
J. F. Croockewit, Haag, Beeklaan 502 (zie nieuwe b...gunstigers), ƒ 5.—.
A. M. de Lange, Middelburg, Brakstraat 251, ƒ 5...
K. Bouman, Delft, Vrouw Jutland 20, ƒ 7.50.
Dir. Societeit „Eensgezindheid", Hengelo (Abonne...ment), ƒ 5.—.

Nieuwe Begunstigers.

J. F. Croockewit, Haag, Beeklaan 502, ƒ 2.50.

Contributieverhoogingen.

K. F. A. Zeiler, Kap. Inf. O.-I., van ƒ 5.— op ƒ 6...
N. M. J. Richelle, oud-Majoor O.-I., Haag, Laan v... Meerdervoort 145, van ƒ 2.50 op ƒ 5.—.

Adresveranderingen.

T. Baukema, Contr. B.B.(?), van: Leiden, Breestr... 54, naar: Weltevreden, Dep. B.B. (afschrijven Stud. Afd.), ƒ 2.50.
C. J. de Bruijn, Lt.-Kol. Genie O.-I., van: Haag, Obrechtstraat 530, naar: Nice, Hotel O'Conn... ƒ 2.50.
B. J. Onderwater, van: Utrecht, Vaartschestraat ... naar: Haag, 2de Schuytstraat 278, ƒ 5.—.
F. Raaymakers, Oud-Ingr. S.S., van: Weltevreden, Hoofdbureau S.S., naar: Haag, Pijnboomstraat ... ƒ 2.50.
J. Oberman, Contr. B.B., van: Leiden, Rijnsburger...weg 42, naar Haag: Zoutmanstraat 62, ƒ 2.50.
P. Jongert, 1e Luit. Mil. Adm. O.-I., van: Hilversum, Rembrandtlaan 34, naar: Bandoeng, Dep. v. Oorlog, ƒ 5.—.
C. R. Bakhoven, van: 's-Hertogenbosch, Boschveldw... 76, naar: Heino (Overijsel), p/a. Wouda, Boomkwe...ker, ƒ 5.—.
A. Versluys Jr., Groningen, van: Zuiderdiep 43a, naar: Helpen, Brink 24, Helpman (Gr.), ƒ 5.—.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

DIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

UIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma TINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

...- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
...- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
...n in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
...che-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
...ding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
...rijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor ...aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de ...ding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

...AVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR. Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
...ers, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der ...eeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.